

2013 m. kovo 8 d., penktadienis

Nr. 10 (1024) | Kaina 2,50 Lt

D a i l ē | M u z i k a | T e a t r a s | K i n a s | F o t o g r a f i a

Brangūs skaitytojai,

Kviečiame tapti kultūros rėmėjais!
Skirkite 2 proc. savo pajamų mokesčio „7 meno dienos“ – leidiniui, pelniusiam išrankią skaitytojų dėmesį.

Pildydami Valstybinės mokesčių inspekcijos formą FR0512, nurodykite VŠĮ „7 meno dienos“ įmonės kodą 302725178.

Reikalingą formą galima užpildyti interneite [Mokesčių inspekcijos tinklalapyje](#) www.vmi.lt (nuorodoje „Formos“ įrašykite FR0512 ir užpildykite PDF formato blanką).

Dėkojame visiems, praėjusiais ir ankstesniais metais mus palaikiusiems.

3

Gidonas Kremeris pagaliau Filharmonijoje

5

Spektaklio „Lilijomas“ premjera LNDT

7

Jurgitos Žvinklytės meno projektas

„Hannah Arendt“

8

„Kino pavasario“ belaukiant

Kiparisų alėja ir atminties klíjai

Patricijos Jurkšaitytės paroda „Olandiškos istorijos“

Monika Krikštopaitytė

Begalinė atspindžių seką veidrodėje, kopijos kopija – šie raktažodžiai ir raktavaizdžiai galioja ne tik Patricijos Jurkšaitytės tapybai, bet ir tekstams apie ją. Žinoma, ir ten, ir ten veikiama su mažais, bet esminiais pakeitimais. Pavyzdžiu, nė kiek nepaseno prieš 9 metus dailės teoretikės Eriko Grigoravičienės parengtas pokalbis su menininkė („Apie Velazquezą, Vodopjanovą, Warburgą ir kitus vyrus“, 7 meno dienos, 2004-03-12, nr. 605). Kalbėjimas apie jos kūrinius igavo stabilią formą, nes menininkė labai protingai ir aiškiu formuluoja savo praktikas, kūrinių reikšmes ir prasmes, o vėliau tos formuluotės keiliauja ir reprodukuojasi daugelio tekstuose. Juk viskas pasakyta: pertapomi senųjų meistrių kūrinių, jų veikėjai ištremti iš paveikslo, tai, kas buvo nesvarbu, tampa svarbu, nebėra žiūros centro, akys turi keliauti po turtingas detales (aksomai, brokatai, veidrodžiai, matiniai ir perregimi paviršiai), dailės istorijos užkaboriai skleidžiasi *déjà vu* principu, žiūrovas patenka į keistas mentalines vietas ir t.t. Šiakart „Olandiškos istorijos“ išgijo mažųjų olandų specifikos: maži formatai, interjero detalumas, beveik visad tai „keliai kambarių“ erdvė (antras – už durų arba už veidrodžio).

Šios menininkės kūryba it vėžlys. Ir visai ne ilgas naujos parodos laukimo laikas čia svarbiausias, o hermetiška struktūra – kiautas – sudarytas iš dirgiklių, kuriuos mūsų protas šifruoja kaip kanoninio / „diidžio“ meno sandus: meistriškas atlikimas, kompozicinės schemas, harmoningas koloritas, erdvės ir šviesos tikrovėumas, lytėjimo jauslių sužadinimas ir panašiai. Tik su išluptu „didžiuoju pasakojimu“.

Patricija Jurkšaitytė. „Olandiškos istorijos“. Fragmentas. 2013 m.

TEKSTO AUTORĖS NUOTR.

Nors laikas irgi svarbus. Po laukimo, t.y. kelerių metų laiko atkarpos, gauni stebėti paveikslą laiką, kuris yra susijęs su dar viena, kur kas didesne (nuo XVII a. olandų tapybos iki dabar) laiko atkarpa, o dėmesį sutelkusi į drobės paviršių pamatai dar vieną atkarpą – tapymo laiko. (Mat kiekvienoje drobėje atrodo, kad potėpiu maždaug tiek, kiek ant galvos plaukų.) Tušti interjerai verčia pagalvoti apie laukimą, nes žmogus aplinka be veikėjo atrodo laukianti, kaip teatro scena. Vadinas, vienas paveikslas turi mažiausiai keturis laikus, bet reikia dar prisiskičiuoti ir laikotarpį, kuris sukurė galimybę taip elgtis su vaizdo laiku – postmodernizmą. Jau penkti. Tuomet nepamirškime, kad kai kuriuose naujuose darbuose senųjų meistrių maniera vaizduojami šiuolaikiniai antikvariatai (šeši), kuriuose prisivėlė dar daugiau laikų. Norint nepamesti skaičiaus tektų ilgai skaičiuoti ir tyrinėti objektus. Bet to daryti neverta. Menininkė

mus ištumia į begalinį laiką. Ir, geriau pagalvojus, reikia pripažinti, kad praeitis yra tokia pat neišsemama kaip ir ateitis. O be to, praeitis – pilna apčiuopiamų daiktų, ju kopijų, replikų ir bekūnių vaizdų, kurie kaip vaiduokliai šmirinėja po atminties kariotiškes ir tikisi išrišimo. Psichika reaguoja į tai, ką atpažista. Viskas vyksta, sakytum, visai atbulai. Kitaip tariant, labai sunku pasakyti, ar Patricijos kūryba yra sena ar nauja, lygiai kaip ir nustatyti vėžlio amžių. Nebent žinai. Turiu galvoje ne tai, kad nerodant sukūrimo metų tektų pripažinti, kad jos tapyba yra labiau visuma nei kokie nors etapai. Čia susilieja ne tik gyvenimas su menu, bet ir sena su nauja tampa lydinu. I tokias painias metaforas mane ištumė (naujas autores kūryboje) sendaikčių motyvas. Tapo įdomu, kaip Patricijos kūrinys, vaizduojantis įvairių amžių daiktais užgrizdinā krautuvę, atrodytų ana-

NUKELTA | 6 PSL.

Brandos reikalaujanti kelionė

Steinas Skjervoldas ir Sergejus Okruško atliko Franzo Schuberto vokalinį ciklą „Žiemos kelionė“

Laimutė Ligeikaitė

Juo toliau, juo labiau įsitikinu, kad nepastebimi įvykiai yra reikšmingiausi. Galu išvardyti daugybę pavyzdžių, bet apsistosiui prie naujausio. Tiesą sakant, koncertas, kurį svarbu prisiminti, įvyko vasario 24 d. Taikomosios dailės muziejuje, tačiau jo tematika vis dar tinka prie nesibaigusios žiemos („Žiemos kelionė“), o pats reiškinys vertas dėmesio netgi keliais aspektais.

Pirmausia, Franzo Schuberto vokalinis ciklas „Žiemos kelionė“ (eilės Wilhelmo Müllerio), kurį atliko Steinas Skjervoldas (baritonas) ir Sergejus Okruško (fortepijonas), yra vienas iš itin retai mūsų koncertų salėse skambančių tokų stambių pasaulinių muzikos lobyno deimančių, o pastaruoju metu ir vienintelis tokis, išskyrus dar vieną to paties Steino Skjervoldo dovaną – 2012 m. lapkričio 11 d. su pianiste Egle Andrejevaite atliktą ankstyvesnį Franzo Schuberto vokalinį ciklą „Gražioji malūnininkė“ (eilės Wilhelmo Müllerio). Lietuvoje beveik gyvenantis norvegas Steinas Skjervoldas pratina mūsų publiką prie europietiškos kultūros tradicijų ir pasaulyžiūros, kai visuomenė (mažu mažiausiai muzikų profesionalų bendruomenė) tuo pat atkreipia dėmesį į visuotinai vertinamo muzikos šedevro gyvo „atėjimo“, jo iš(si)pildymo faktą. O tas šedevras, kalbant apie vokalinę muziką, nėra visų dainuojamos ir ausyse įstigusios koloratūrinės arijos ar iš koncertų ne-sitrukiančios melodinges dainos, o sunkiai prieinamas, autentiškai pateikiamas, istoriškai reikšmingas egzistencinis pasaulus muzikoje. Kaip ir kiti du F. Schuberto ciklai – minėta „Gražioji malūnininkė“ („Die

Stein Skjervold

schoene Müllerin“) ir „Gulbės giesmė“ („Schwanengesang“) – „Žiemos kelionė“ yra ankstyvojo Europos romantizmo kultūros konteksto atšvaitas, vienas ryškiausiai *Lied* tradicijos pavyzdžių, kai romantikų daina, išaugusi iš germanų kraštų liaudiškos muzikos, tapo pagrindiniu muzikinės saviraiškos būdu, be to, naujoji pavertusi dainininką ir pianistą lygiaverčiais interpretatoriais ir partneriais.

Kaip anksčiau „7 meno dienose“ (2012 11 09) yra rašės dainininkas Steinas Skjervoldas, „še ciklai iški-lo prieš mane kaip monumentalios šviesos ir tamsos struktūros, gigan-tiški, tačiau išlaikę nepaprasto grožio intymumą, be galio liūdnii, giliai žvelgiantys į žmoguškają prigmą, jos baimę, meilę ir liūdesį kūriniai. Jie mane taip pakerėjo, jog žinojau – anksčiau ar vėliau turėsi juos atlikti. Taip pradėjau dainuoti.“

Tokią dvasinę kelionę, vedančią nuo meilės, vienatvės iki mirties ap-mastymu, Steinas Skjervoldas ir Sergejus Okruško išstudijavo, išgyveno ir atsakingai parengė klausytojų teis-mui. Tai ypatingo meistriškumo ir meninės brandos reikalaujantis dvidešimt keturių dainų ciklas, nes kaskart, su kiekviena daina atlikė-jai myli ir nusivilia, klumpa ir keliaisi, gimsta ir miršta. Ir visas šis emo-cinės krūvis yra ne kokioje nors pavidinėje vaidyboje, o poezijoje,

susiliejusioje su muzika, o ši – su atlikėjais. Antrą, papildytą knygą „Muzikos atlikimas“ išleidęs Donatas Katkus („Tyto alba“, 2013) sa-k'o: „Jeigu *Lied* melodija, susilieda-ma su asmenybe, tampa muzikos karaliene, tai ta melodija ne bet ko-kia. Ji ima sutapti su atlikėjo emo-cine būsena, jo asmenybe, išreiškia jo psichikos būvę.“

Čia nepasislėpsi už kito garses-nės partijos, neužtušosi atsaines-nio programos parengimo (ko, de-jā, pasitaiko mūsų scenose). Čia dainininkas ir pianistas – viena vi-suma, jie „mainosi“ frazėmis, motyvais, meniniais, netgi psychologini-aisių sluoksnių, jie turi kvėpuoti kaip vienas, nes muzikinė dainų sandara susijusi su natūraliu žmo-gaus kvėpavimu, laisva tartimi. Ir jie kvėpavo vienu kvėpavimui! Tokių reiškinį seniai mačiau. Pasakyte, nieko naujo, juk tokiai ir yra *Lied* es-mė bei išskirtinumas. Taip, tik bė-dą, jog retam atlikėjui pavyksta tokį išskirtinumą pasiekti. Esu įsitikinus, jog dainininkas net par-miršo, kad kolega šalia dar groja fortepijonu... Nes tai buvo visiškas garso, dinamikos, strichų darmu-mas, vienas kito papildymas, ben-dras išsisakymas. Steinas Skjervoldas minkštu, natūraliu, neforsuotu balsu, labai aiškiai tartimi, meninio išgyvenimo padiktuotais gestais ir žvilgsniais perteikė tarsi visą auten-tišką F. Schuberto vaizdinį ir asme-ninių išgyvenimų pasauly, kurį išsa-miai yra išstudijavęs. Ką jau kalbėti apie dainavimą originalo kalba ir at-mintinai (beveik pusantros valan-dos išdainuotų – išgyventų dainų voi-kičių kalba, ne gimbata (!) norvegų dainininkui). O seniai žinomas kaip vienas genialiausiai Lietuvos pianistų (tik nekreipiantis dėmesį į vie-

šuosius ryšius, tad mažiau ir popu-liarus) Sergejus Okruško parodę, kas yra pianistas Lied žanre. Jo, at-rodo, nėra... Yra tik pridėtas trūkstamas meninio vaizdo sluoksnis, su-kurta derama skambėjimo išraiška, „brūkštelimi“ keli poezių iliustruo-jantys štrichai. Lanksčia dinamika, ne tik kontrastais, bet ir niuansais, nuolat kontroliuojamu tempu, pian-istas Sergejus Okruško nežymiai „papildė“ Steino balsą ir jau išgi-rdomė lyg širdies plakimą („Prie upės“), lyg ašaras („Pavasario po-laidis“), lyg šunų lojimą tolumo („Kaime“), pajutome lyg sparnų mostus („Varne“). Paties F. Schu-berto labai santūrūs, bet vaizdingi „efekta“ atlikėjų buvo pastebetū ir labai skoningai perteikti, taip sub-tiliai, kad, regis, lengvu lyg plunks-na *staccato* fortepijono partijoje su-kurtas krintančių lapų vaizdinius („Paskutinė viltis“). Beje, F. Schuber-tas kai kuriuos momentus iliustruoja ir ūkyiai. Tai girdima trumpose me-lodinėse ir ritminėse frazėse: seno-vinio pašto rago skambesio atgar-siai („Paštas“), įkyroka tuščia kvinta ir trumpais besikartojančiais motyvais, primenančiais rylos suki-mą („Rylininkas“). Taip pat yra dai-nų, kur kompozitorius naudoja kon-trastus, bet visiškai ne klasikine maniera, o juos iprasmina lyg savo-tiškus giluminis psychologinius sluoksnus, ir, žinoma, atlikėjų pa-galba pasiekia stiprų emocinį efek-tą. Antai dainoje „Sąstingis“, kurią dainininkas atlieka gana nuosaikiu tempu, nuolatinė triolių ritmika for-tepijono partijoje virte verda per-teikdama, kaip žmogaus viduje kunkliuoją neviltis. Dainoje „Poilsis“ fortepijono partijos ritmika, kur keistai akcentuota silpnoji takto da-lis, nuolat lydi dainininko melodiją

tarsi perspēdama, kad ramybė ap-gaulinga.

Galima ilgai ieškoti daugybės F. Schuberto „paslėptų“, o šiu pu-kių atlikėjų surastą prasminių mu-zikos niuansų. Atlikėjai pateikė juos ištingai ir jautriai, nepervaidin-dami ir labai gerai suvokę pačią ciklo visumą, nuosekliai jo dramatur-giją. Ciclo pabaigoje dainos yra gan-léto tempo, mąslios, šviesesnės. He-rojus paseno, pavargo, bet įgavo iš-minties (daina „Drąsos“ – tarsi mar-šas, bet santūri). Žmogus jau nebijo mirties. Tą išvadą pateikė dainininkas su pianistu, ne paskaityta lite-ratūra. O tai byloja apie nepapras-tą atlikėjų meninę brandą. Ne veltui žymusis Konstantinas Stanislavskis yra pasakęs, kad norédamas gerai atlikti operų arijas dainininkas turi būti aktorius, o norédamas gerai at-likti kamerinę muziką – režisierius.

Deja, paklausyti šio reto koncer-to susirinko negausi publika, ypač keista, jog atėjo tik vienas kitas (kad ir labai garbingas) muzikos profes-ionalas. Nors ir labai užsiėmę, nors nėra nei atlikėjų giminės, nei draugai, nei mokytojai, jie atėjo vedami tikrojo savo profesionalumo, atėjo pagerbtį istorinio ševedro ir kolegų darbo. Tiesa, verti pagarbos visi klausytojai, kurie ši koncertą tiesiog išsirinko iš gausaus mieste vykstan-čių renginių sąrašo ir tikrai kultū-ringai praleido sekmadienio popie-tę. Tikiuosi, bent jau per „LRT Klasikos“ kanalą koncertą pamatys ir daugiau žmonių. Mūsų kultūrinį gyvenimą ir kamerinės muzikos sce-ną pasirinkusiam Steinui Skjervoldui, tokiam talentingam ir bran-džiam menininkui, linkiu nemuleisti rankų ir savo atkakliais meninias siekias dar smarkiai išjudinti ir ko-legas, ir platesnę visuomenę dalį.

Nenuspėjamas garsų ritualas

Šarūno Nako kompaktinių plokštelių pristatymas Vilniaus knygų mugėje

Onutė Narbutaitė

Nesenai perskaiciavui interviu su vienu mūsų mielu kolega, aktyviu kultūrinio gyvenimo dalyviu, ir šiek tiek nuliūdau. Buvo pasakyta, kad sudėtingesnė, įsigilinimo reikalaujanti naujoji muzika yra svetimas žmonėms pasauly. Jo žodžiuose su-skambo „sena dainelė“ apie publis-kos kankinimus, apie nemažos dali-es mūsų kompozitorų saviraišką, nenorą užmegztį rysių su publika ir kitus pašaušius stereotipus. Tiesa, pokalbio kontekstas buvo proginis kūriny, bet jis buvo taikytas ne atlikimui aikštėje, o koncertui Filhar-monijoje. Pagalvojau, kad tokios nuostatos, pavyzdžiui, Nacionalinės galerijos parodos atidarymo kontekste atrodytų kuriožiskai. Iš tikrujų tuo pasakoma, jog publika yra kažoks nedalomas, uždaras ir ne-

išprusės monolitas. Kad užmegztų su ja kontaktą, kompozitorius turėtų be gilesnių aspiracijų iš esmės perrašinėti jau seniai sukurtą ir jai atpažįstamą muziką. O tas, kuris turėti savo viziją, užsiima tai publikai a-priori svetima ir nereikalinga saviraiška.

Kodėl prisiminiau čia tą trivialų patyrimą? Todėl, kad Šarūnas Nakas yra tas kompozitorius, kuris turėti savo vizijas ir geba jas bekompro-

misiškai realizuoti. Jis nuolatos ir kur kas intensyviau nei bet kuris iš mūsų mezga kontaktus – ne su be-veide nužeminta publika, o su indi-vidų visuomenė. Jis tai daro sun-kiausiu, daug laiko ir išmanymo reikalaujančiu, bet pačiu prasmin-giausiu būdu. Būtent Šarūnas Nakas parašo ir išleidžia vadovėlį apie šiuolaikinę muziką, jau ne vienos metus kuria išpūdingus radijo lai-dų ciklus, kuriuose nauju žvilgsniu perskrodžia lietuvių muziką nuo M.K. Čiurlionio iki šiandienos pla-čiuose pasaulyje muzikos kontekstuose („Čiurlionio metai“, „Garsai ir blyksniai“, „Skersvėja“), arba su Mindaugu Urbaičiu diskutuoja lai-doje „Modus“. Jis atsiliepia į įvai-riaujas meninio gyvenimo realijas ir dalyvauja projektuose, toli per-žengiančiuose gryna muzikinių in-teresų ratą. Galu gale, būdamas dar

visai jaunas, Šarūnas Nakas subūrė bendraminčių ansamblį vien tam, kad visuomenė atvertų Broniaus Kutavičiaus oratorijas. Netgi tada, kai Šarūnas yra ironiškas, pašaipus ir trikdo rimtus žmones fiktyviomis autobiografijomis, jis daro ne ką ki-ta, o mezga kontaktus, provokuoja.

Ką tik pasirodžiusios net dvi, au-toriaus žodžiai, „labai garsios ir la-bai tylios muzikos“ kompaktinės plokštelių šikart yra gryna kūrybi-nės Šarūno Nako raško rezultatas ir reprezentuoja labai skirtinges muzikos egzistavimo ir poveikio gal-imybes. Tai dvigubas CD-DVD komplektas „Ziqqurat“ (su elek-tronine muzika bei multimedijos darbais) ir grynosios akustinės mu-zikos kompaktinė plokštėlė „Žvilgs-nis, apakintas šiaurės“. Šiųk konk-tai mezgami tarsi priešingomis kryptimis, su skirtingomis, bet ne-

būtinai nesusisiekiančiomis auditori-jomis. Šarūnas vėlgia buria jo idė-joms paslankius žmones, jiems di-riguoja ir netgi ieško muziką atitinkančių erdvų.

Keliais štrichais pabandysiu api-būdinti tą „tyluji“ grynosios akusti-nės muzikos CD „Žvilgsnis, apakin-tas šiaurės“. Jame įrašyti kūriniai pra-čiausiai vasarą gausiai susirinkus-iems klausytojams buvo atlikti Dai-lės akademijos Gotikinėje salėje, kuri labai harmoningai priemė tą „garsų ceremoniją“ (Šarūno termi-nas) ir jos metu išsiskleidus, tarsi vieno magneto traukiamą, sukaup-tą ir paslaptingą garsų vaizdinį.

Kompaktinę plokštęlę išraše Šarū-no Nako suburtas atlikėjų ansam-blis: Agnė Sabulytė (balsas), Aistė Bružaitė (kanklės), Andrius Žiūra

NUKELTA | 3 PSL.

Gidonas Kremeris su „Kremerata Baltica“ pagaliau Filharmonijoje

Živilė Ramoškaitė

Kodėl tokia antraštė, tikriausiai paklaus koncertų nelankantis skaitytojas. Todėl, kad filharmonijoje Gidonas Kremeris su „Kremerata Baltica“ koncertavo išties senokai. Per tą laiką Vilniuje jie pasirodė, tik ne filharmonijoje, o Kongresų rūmuose, Rusų dramos teatre, ir ne tradiciniuose koncertuose, o, kaip dabar sakoma, „kitu formatu“. Tai buvo teatralizuoti muzikiniai spektakliai, kuriuose orkestras iliustravo maestro apmastytumus menininko būties ir biografijos temomis. Ką reiškia būti Gidonu Kremeriu? Iš kur jis atėjo, kas jis ugđe, o kas jo meninius siekius ribojo ir stabdė? Kokia kūrėjo savijauta šiuolaikiniame pasaulyje, kur beatodairiškai dirba „žvaigždės“ gaminanti reklama ir viešieji ryšiai, kur viskį niverluojant masinė kultūra savo tarnybai pajungia klasikos šedevrus, kur šiek tiek prasisiekusi „žvaigždutė“ ramiai pareiškia: „Aš irgi Gidonas Kremeris!“ O naują „cirko“ programą „Sniego simfonija“ su garsiųjou klounu Slava Poluninu Nacionaliniame dramos teatre sausio pradžioje galėjo išvysti tik tie, kurie laiku pasiūpino bilietais...

Tačiau šis G. Kremerio ir orkestro pasiodymas Vilniaus padangėje su teatru ar cirku nesusijęs. Jis suderintas su IV tarptautiniu Jachschos Heifetzo smuikininkų konkursu, kurio vertinimo komisijai maestro pirmininkauja nuo pat 2001 m. įvykusio pirmojo konkurso. Šiemet prie jo prisijungė orkestras „Kremerata Baltica“, akompanavęs konkursantams finaliniame

ture (apie konkursą skaitykite kitaime savaitraščio numeryje).

Tiesą sakant, jau buvome išsiilge tradicinio G. Kremerio koncerto su įdomia programa, kuri niekada nebūna šiaip sudėliota, bet labai kruopščiai parinkta ir apmastyta. Koncerte (vasario 28 d.) skambėjo trys veikalai, sukurti XXI a. ir Vilniuje atlikti pirmasyk: Vytauto Barkausko (g. 1931) „Avanti“ styginių orkestrui (klavišiniam instrumentui skirtą partiją sintezatoriumi atliko Andrejus Puškarevas), Giyos Kancheli (g. 1935) „Ex Contrario“ smuikui, violončeli ir styginių orkestrui (solistai G. Kremeris ir Giedrė Dirvanauskaitė) ir Philipo Glasso (g. 1937) Concertas smuikui ir styginių orkestrui Nr. 2 „Amerikietiški metų laikai“ (solistai G. Kremeris).

Programa teikė ir klausymo malonumą, ir naujos pažinties džiuges, ir apmastytumus. G. Kremerio smuikas, kaip visada iškalbingas, įtaigus, vertė įtemptai sekti kickvieną mintį, G. Dirvanauskaitės violončelė subtiliai išsiliejo į Kancheli veikalo kontempliacijų lauką, orkestras žavėjo tobulu ansambliskumu (visa programa buvo atliktta be dirigento!), lankstumu, aukščiausia meistryste. Beje, orkestre mačiau daug naujų veidų. Pasiteiravusi koncertmeisterio Džeraldio Bidvos sužinojau, kad dabar orkestre liko gal tik apie trečiasis ankstesnės sudėties.

Pirmasyk girdėjome G. Kremerį, atliekantį Glassą, ir tai tapo tikru kvapą gniaužiančiu nuotykiu.

Kompozitorų giminimo datas užrašiau, kad būtu akivaizdu, jog visi trys kūrėjai priklauso tai pačiai kartai, o išvardyti kūriniai buvo sukur-

Gidonas Kremeris ir Giedrė Dirvanauskaitė

D. MATVEJEVO NUOTR.

ti neseniai, 2006–2011 metais. Bet kokia tai skirtinga muzika! Gruzinio Kancheli ir amerikiečio Glasso kūriniai šiek tiek jungia pamėgti tri-garsiai (nors kūrybos filosofija juos kardinaliai skiria), o lietuvis Barkauskas tarp jų – visiškas originalas, tarsi savarankiškas balsas modernaus meno chore, kurį išgirsti ir suprasti reikia be iš anksto žinomų taisyklių, vien tik išsklausius į juo muzikos dėsnį ir gestų logiką. Būtent ji nurodo vienokį arba kitokį kūrinių suvokimo kodą ir padeda susikurti muzikos vyksmo prasmę.

Ką reiškia kūrinių pradžioje keturios dramatiškos zigzagų kylančios garsų bangos? Antgamtiskų jėgų genamas šuoras? Pirma mintis – tai laiptai, vedantys į transcendentiją. Paskutiniu metu V. Barkausko

kūriniuose šią mintį nuolat išgirstu, tačiau su tokia jėga ir taip akivaizdžiai – pirmasyk. Ši „laiptų“ tema formuoja visą tolesnę kūrinių eiga.

Ar neklystu, paklausiau paties V. Barkausko. Mano džiaugsmui, kompozitorius patvirtino, jog tai iš tiesų laiptai ir nurodė garsus, kurie yra svarbūs kaip teminė viso kūrinių medžiaga. Manau, muzikams, kurie klausėsi kūrinių, tai įdomu, tad pateikiu juos: re – fa diez – fa bekar – la – la bemol – do – si – re diez. Ši tema tai išnyra viso styginių orkestro *tutti* vietose, tai suskyla į du priešingus fragmentus, judančius tartum dialoge. Smuikai vienoje pušeje, altai ir violončelės kitose. Dialogas rutuliojasi labai dinamiškai ir įdomiai – ne tik aukštyn, bet ir žemyn, arba vėl susijungia, kaitalioja-

si idėjos intensyvumas, išipina smuiko ir ypač ryškus alto solo. Klausiamas apie kūrinių formą V. Barkauskas sakėsi nežinąs, kokia ji, ir pridūrė, kad kurdamas jis nepildo kokios nors formos, muzika rutuliojasi iš idėjos, taip pat joje svarbus tonalumo atspalvis.

Ši kūrinių susirado pats maestro G. Kremeris, kompozitoriaus pavadintas šviesiaja savo kelio žvaigžde. Dar prieš keliis dešimtmečius ižymusis muzikas atrado ir atliko V. Barkausko „Partitą“ smuikui solo, o dabar – ir vėl staigmena. Beje, naujajį kūrinių orkestras jau grojo Estijoje, Italijoje, Vokietijoje ir Šveicarijoje. Vilnius „Avanti“ atlirkimas buvo labai efektingas ir pagalus. Jau dabar norisi kūrinių vėl išgirsti!

ATKELTA IŠ 2 PSL.

(klarnetas), Arūnas Dikčius (balsas, fortepijonas), Danielis Rubinas (kontrabosas), Darius Dikšaitis (smuikas), Gediminas Dačinskias (altas), Giedrius Gelgotas (altinė fleita), Pavelas Giunteris (perkusija), Tomas Bieliauskas (obojus), Tomas Kulikauskas (vibrafonas), Valentinas Gelgotas (fleita), Vygaantas Šilinskas (trombonas), Šarūnas Nakas (balsas, dirigentas).

Kūrinių ypač tinkami klausytis iš kompaktinių plokštelių (beje, jų labai nuotaikinai apipavidalino Sigutė Chlebinskaitė). Kambario erdvėje priartėdama ši muzika dar labiau atsiveria, nes ji nėra provokuojanti ar puolanti klausytoją. Priesingai – ji yra beveik rizikingai pasitinkinti klausytoju. Tas pasitinkimai išreiškiamas ne emociniu išsiliejimu, o diskretišku intymumu. Šiaurės įvaizdis čia tampa išsigryninimo, geliančio skaidrumo, vienatvės metafora. Ir užuominā apie muzikinio „daugždžiavimo“ atsisakymą.

Irašytų kūrinių laikotarpis – nuo 1991 iki 2008-ųjų, bet jau pavadinim-

mai jungia juos susiekiančio asociatyvumo tinklą: „Kripta“, „Relikvijoriūs“, „Gralio taurė“, „Ir ta ramybė“, „Žvilgsnis, apkintas Šiaurės“. Visi su dedikacijomis, kurios taip pat iškalbingos. Toks iš pavadinimų, dedikacijų ir lakoniškų, bet talpių autorius anotacijų susipinantis istorinės-kultūrinės ir asmeninės attinties lydinys, sąveikaudamas su autonominė, gryna, labai taupia, bet sykiu ne sterilia muzika sukuria kryptingą ir sykiu erdvų lauką klausytojo kontempliacijai. Manau, čia tinka ir žodžiai „išgyvenimas“ ar „patyrimas“. Būdama minimali, Šarūno muzika nėra minimalistinė stilius prasme, netgi priešingai. Jo mėgstamas apibūdinimas „garsų ceremonija“ yra iš tiesų taiklus. Nenuspėjamasis garsų ritualas reikalauja

sąmoningai tame dalyvauti nuo pradžios iki galio. Tiek tuomet galima pastiūti tai, ką autorius išvado tekste įvardija graikiškos mitologijos sąvoka *kairos*, Šarūno žodžiai tariant, „iliuzorinį laiką lyg dieviškosios amžinybės užuominą“. Antra vertus, ši muzika, būdama visai ne foninė, yra tokia neprievartaujanti, kad be jokio diskomforto dera su klausytoju

mintimis bei aplinka net ir fragmentinių išjungus.

Muzikos išraiškoje yra daug radikalaus paprastumo, kuriamo de-ra dvi prieštaragingomis laikomos svybes: rafinuotas ir natūralumas. Tai ne tas paprastumas, kuris kyla iš tingumo ar nežinojimo, o tas, kuris atsiranda kaip dvasinės įtampos, susikaupimo, kitokios muzikos rāsmyo ir pažinimo pasekmė. Kitas derinys – asketizmas ir spalvingumas, kai minimaliomis priemonėmis išgaunami labai gražūs tembriniai efektai, netgi tokiu netiketu būdu, kai Bronio Savukyno atminimui skirtame „Relikvijoriuje“ moters balso, obojaus ir kanklių tembrai išraiškingai sąveikauja nesusitikdam realiam laikai. Ką jau kalbėti apie žvilgantį klarneto ir metalinių mušamujų derinį Julius Juzeliūno atminimui skirtoje „Gralio taurėje“ arba subtilius, o kartais kone orkestrinius sonorinius efektus kompozicijoje „Žvilgsnis, apkintas Šiaurės“. Gana iprastas kontraboso ir perkūsijos derinys „Kriptoje“ (dedikuoja „mano dieduko Stanislovo ir mamutės Sofijos atminimui“) pakreipiamas savita tembrų sąveikos

ir garsų iškalbos linkme. Kartais muzika tiesiog pabrėžtinai paslėpta, neeksponuojama, atklystanti tarisi iš sapno, pavyzdžiui, punktyru Vytauto Bložės tekštą fragmentuojanti (net ne kompozicija, gal tiesiog būsena?) „Ir ta ramybė“. Apskritai garsų kalba, būdama „švari“, redukuota, kartu yra laisva nuo kokio nors dogmatizmo ar schematizmo. Ji turia savo teritoriją, bet sąsajos, inspiracijų ženkliai iš šiandienos muzikos pasaulio (savitai naudojamas natūralus garsaeilis automatiškai gali kreipti į spektralistus, iš kurių, įtariu, Šarūnui artimiausias būtų Gérard Grisey), arba iš giliųjų jo klotų (pavyzdžiui, naudojami iñdū klasikinės tradicijos ritminiai modeliai), yra juntami ir svarbūs.

Kompozicijų seką plokštelių gerai apgalvota, sulydant į koncepcionalų, vientisą ir įsimenamą vaizdinių. Atsiranda tarsi naujas kūrinių, atskiri opusai tame išgauna kitokias prasmes ir atspalvius nei klausomi pavieniui. Brėžiamas santūras, bet išraiškingas reljefas su vienatviškais tylos laukais ir akinančio žvilgesio salomis. Todėl išigijusiems šią plokšteli siūlyčiau bent kartą išklausyti ją

nepertraukiamai. Tuomet gali išspildyti Šarūno Nako viltis, kad muzika perkels „klausytojų iš realaus laiko į iliuzoriųjį *kairos*, nenusakomą žodžiais ir neaprašomą tekstais, bet juntamą taip pat realiai kaip veidą tūlkantis viduržiemo vėjas“.

Yra kažkokis magnetas, kuris sutraukia šiuos kūrinius į vieną orbitą. Kas to magneto šerdyje – ar, autorius žodžiai, „Vilnius kvapas, Šiaurės dangaus pilkumas“, ar dar kažkas? – to neįmanoma vienaprasmiskai įvardyti. Akivaizdu, kad impulsai Šarūnui ateina iš labai įvairių sferų ir kažkokiu būdu persmelkia tų muzikinių vaizdinių gruntu. Todėl manau, kad šios ūnarietiskos vizijos turi šansą rasti atgarsį nebūtinai labai placiame, bet labai įvairiaime, visokiomis meno raiškomis besidominčių ar jomis užsiimantčių žmonių būryje. Būdama santūri, muzika nėra užsisklendusi ir pasiekusi tinkamą adresatą galiapti inspirojančia.

Mintys, išsakytos Vilnius knygų mugėje (2013 m. vasario 22 d.) vykusiam Šarūno Nako kompaktinių plokštelių pristatyme.

Choreografiniai punktyrai

Šokėjų ir choreografa Petrą Lasauską kalbina Kristina Steiblytė

Vienas žinomiausių šiuolaikių danų choreografų Palle Grangoj naujausiai savo darbą „Men & Mahler“ kūrė su tarptautine šokėjų komanda, vienas jos narių – Petras Lasauskas. Pasikalbėti apie partijų kuriant ši spektaklį bei kitus buvusius ir būsimus kūrybinius projektus su Petru susitinkame Danijoje, „Granhøj Dans“ patalpose Orhuse, kur šis spektaklis ir prasidėjo.

Prieš „Men & Mahler“ premierą esi pasakojęs apie Palle's Grangoj obstrukcijos techniką. Ką apie darbą su šiuo choreografu galėtum papasakoti dabar, kai spektaklis jau pastatytas ir ne kartą parodytas?

Man šis bendradarbiavimas – mažos svajonės išspildymas. I eksperimentinį aktorių-šokėjų kursą įstojau nežinodamas, kas yra šiuolaikinis šokis, nematęs né vieno spektaklio. Būdamas, regis, antro kurso studentas, pamaciau „Naujame Baltijos šokyje“ dalyvavusiu „Granhøj Dans“ kompanijos spektaklį „8IQ – no woman no cry“. Jis mane sužavėjo universalumu: čia buvo ir kalbama, ir dainuojama, ir šokama. Tada gimi noras kada nors bendradarbiauti.

O obstrukcijos technika, kuria naudojantis kurtašis spektaklis, yra fizinių arba emocinių sąlygų, iš kurų turi išsiusti, sukūrimas. Jei šokant atsiranda kliūtis, judesį turi perimti kita kūno dalis. Per repeticijas buvo gražių momentų, kai pajauti šokamos kombinacijos muzikaluma bei ritmą ir matai, kaip visiškai suvaržytas šokėjas toliau šoka vien akimis. Dalyvavimas tokia-me procese atlikėjui duoda daug. Turi būti labai sąžiningas: ne šiaip akis pavartyti, kai esi veikiamas absolūtiobis obstrukcijos ir negali paduodėti, o iš tikrujų kartoti kombinaciją, palaikyti ritmą.

Žiūrint ši spektaklį atrodo, kad ir žiūrovams naudojama ta pati technika: apskunkinamas matymas, girdėjimas.

Taip, šiam spektaklyje yra daug

sluoksnių. Žiūrovas juos mato, su spektakliu tais sluoksniuose keliauja gilyn, seka atskirkartojančias temas. Kai kuriuoje šiuolaikinio šokio spektakliuose taip giliai kapstoma, kad žiūrovui veiksmas sceneje atrodo tarsi kitas pasauly. Žmogus, pirmą kartą atėjės žiūrėti šiuolaikinio šokio ir patekęs į grynaus konceptualus spektaklį, gali nuspręsti, kad ne supranta šiuolaikinio šokio apskritai ir daugiau į tokius spektaklius nebeiti. P. Grangoj darbai tinka ir tokiems naujokams.

„Men & Mahler“ dalyvauja aštuoni šokėjai iš penkių šalių. Ką jūs visi įnešete į spektaklį?

Galima sakyti, absoliučiai viską. Pirmas kūrybos etapas buvo penkios savaitės čia, „Granhøj Dans“ patalpose. P. Grangoj duodavo užduotį, su kuria dirbdavom valandą, o po pietų tobulindavome tą medžiagą. Tada ir prasidėdavo obstrukcija: šoki, o tave kas nors bando laikyti rankomis ar su guma, arba tiesiog pakeičia muziką. Taip visa medžiaga spektakliui buvo sukurta mūsų. Prieš kitą etapą Liublianoje P. Grangoj du mėnesius analizavo pirmojo etapo vaizdo įrašus. Kai susitikome ten, per tris savaites iš savo kurtų kombinacijų pastatėme penkis šešis variantus, kol radome galutinį.

Be to, kad šoki P. Grangoj spektaklyje, turi vaidmenį Agnijos Šeiko darbuose, taip pat kuri ir pats. Kas tau svarbu pačiam imantis choreografijos?

Kai pats kuriu, man svarbi komanda: vieną negaliu dirbti, nes pasirinkimo laisvė mane žudo. Ne todėl, kad kiekvienas judesys man gražus, o todėl, kad per daug galvojų bandydamas išsirinkti iš daugybės galimų variantų. Gal dėl to po studijų tiek nedaug dariau pats. Dabar jau pradeda formuotis spektakliai, atsiranda drąsa eksperimentuoti, spontaniškai kurti. Taip su Saulium Petreikiu atsirado „TUAS“, kurio struktūra sukurta improvizuojant per vieną susitikimą.

Taip pat kuriant man labiau patinka sudėlioti esminius taškus, o ne nubrėžti ištisą choreografinę liniją. Tarp tų taškų lieka laisvė improvi-

zacijai. Tai rizikinga, bet kartu tas nežinojimas yra įdomus, nes verčia ieškoti. Gal ne visada švariai vyksta techniškai, bet kiekvienas spektaklis būna gyvas ir visada kitoks. Kaip ir „Men & Mahler“ kiekvieną kartą kitoks, nes jame daug improvizacijos. Dabar, rodant daug spektaklių iš eilės, įdomu save stebeti: kai kas mėgsta nusistatyti tikslų judesį, bet man svarbus yra žiūrovus, iš jų reaguojant judesys kitaip pasisuka.

kai kurių mano paties ribų, todėl spektaklis man buvo išbandymas.

Užsiminei, kad spektaklis suaugusiesiems turėtų būti kuriamas kaip vaikams. Kaip pats kuri vaikams?

Kai kuriu spektaklį, nesvarbu, vaikams ar suaugusiesiems, tiesiog darau. Svarbiausia būti sažiningam. Žinoma, niekada negali tiksliai numatyti, kas bus. Ypač kai įtrauki žiūrovus, kaip yra „VVV+v“: vaikai ne visada klausuo nubrėžtų taisyklį, no-

kartą susiduria su indišku *kathak* šoki, juo dabar susidomėjau.

Šokėje svarbi technika, ir techniškų šokėjų yra daug, bet ne visada tai svarbiausia. Pavyzdžiu, vedant seminarus dažnai įdomiau dirbtu su mėgėjais, nes jų akys dega.

O kalbant apie lietuvius, technika žavi Vytis Jankauskas, savo iškai traukia tai, ką daro Katia Daineko. Tačiau jos spektakliuose vis kažkas ne taip. Lora įdomi, bet dažnai prasilenka su mano įsivaizdavimu. Nors jos šokėje jau pasitaiko kartojimosi, galima žemai lenkti galvą prieš tai, kaip žmogus atsidavę scenai. Be to, atsiranda vis naujų žavių mažų bandymų.

Kalbant apie šiuolaikinį lietuvių šokį, koks jis tau atrodo? Ar apskritai toks yra?

Nežinau, kaip vertinti. Kartais atrodo, kad kuris nors „Žuvies akies“, V. Jankausko ar „Auros“ spektaklis gali būti pristatas kaip kokios nors prancūzų kompanijos. Identiskas spektaklis, bet kompanijos pavadinimas kitas. Kaip kritikai į tai žiūrėtų? Kartais galima jausti nuostata, kad mes, lietuviai, nieko negalim suskurti.

Apskritai lietuviškas šiuolaikinis šokis vis dar ystosi. O kadangi dabar daug kas mokosi užsienyje, tiki rai atsiras naujų vėjų. Žinoma, bus ir blogųjų eksperimentų, pereis ir per visas vulgarybes, bet, reikia tikėtis, tai praeis labai greitai. Ir tada atsiras savo iškai traukiai. Dabar nėra susiformavusio specifinio lietuviško šokio teatro.

Dabar – gastrolės su „Granhøj Dans“. O kas toliau?

Officialiai dar neprisistatėm, bet įkūrėm šokio teatrą „Padi dapi fish“ prie menininkų grupės „Žuvies akis“. Žadam pradėti kurti naujų spektaklių vaikams. Ketinam perstatti porą spektaklių su jaunais šokėjais, studentais, atnaujinti „Žuvadienius“. Dabar beveik visi iš „Žuvies akies“ dirbam Klaipėdos universitetu. Tikimės ir ten permanēnu. O kūrybinių minčių yra daug. Savo teatro įkūrimas turėtų padėti jas igyvendinant.

Ačiū už pokalbj.

„TUAS“ NUOTRAUKA IŠ „ŽUVIES AKIES“ ARCHYVO

Kokie, tavo manymu, yra, turėtų būti šiuolaikinio šokio žiūrovai? Ar svarbu, kad žiūrovai dalyvautų arba, priešingai, sėdėtų tamsoje kaip atsiriboję stebėtojai?

Tai priklauso nuo konkretaus spektaklio. Bet žiūrovas visada svarbus: jo energetika, buvimas, kvėpavimas. Kad ir ką darai sceneje, viskas eina pirmiausia į žiūrovus. Net jei ir su partneriu bendraujai, vis tiek viskas pirmiausia daroma jiems.

Šoki ir spektakliuose vaikams, ir suaugusiesiems. Ar labai skiriasi šitos publikos? Ar skiriasi kreipimasis į jas būdai?

Vienas aktorių kartą labai gerai pasakė: visi spektakliai turėtų būti skirti vaikams, bet jei juos supranta ir suaugusieji, gali būti rodomi ir jiems. Cia kalbama ne apie naivumą ar infantilumą, žinoma. Man ši mintis nuskambėjo reikiamu momentu ir tapo matu žiūrint spektaklius. Nemažai matau tokius, kurie yra už šitos ribos. Net ir „Men & Mahler“ yra šiek tiek už ribų. Net ir už

ir visuomenės konfrontaciją dėl skirtingai suprantamų vertibių, gyvenimo būdo, tikėjimo klausimų.

Manau, ši konfrontacija labiausiai skaldo mūsų siandienos visuomenę. Todėl apie ją kalbamė įvairiausias rakursais. Neslėpsi, kad pjesės pasirinkimą išprovokavo vadiniamejį Garliavos įvykių, sukėlę didžiausią visuomeninį rezonansą. Įdomu, kad pjesėje, vaizduojančioje Vokietijos pokari, galima pamatyti sasajų su plačiai nuskambėjusiai Lietuvos įvykiiais. Tačiau aštuoniolikmečiui jos autorui patyko giliau pažvelgti į problemą. Tikiuosi, kad tai pavyks padaryti ir spektaklio kūrėjams, – sako Lie-

tuos nacionalinio dramos teatro meno vadovas Audronis Liuga.

„Medžioklės scenos“ autorius vokiškis Martinas Sperras (1944–2002) – savamokslis dramaturgas, režisierius ir aktorius, pirmuosius pasirodymus sceneje derinės su pagalbinio darbininko ir sargo darbais. Būdamas aštuoniolikos jis paraše savo pirmąją pjesę „Medžioklės scenos Žemesniojoje Bavarijoje“, kuriuoje pavaizduavo savo pauglystės patirtį. 1966 m. Sperras pats ją pastatė Bremeno „Kammerspiele“ teatre. Šis pastatymas jam pelnė vieno įdomiausią naujų vokiečių dramaturgų vardą. Sperras įkvėpimo sėmėsi iš bavarų liaudies teatro

pjesių (*Volksstück*), šiam tradicijam žanru suteikė šiuolaikinį politinį atspalvį, skatinė kritišką žiūrovo santykį su realybe, akcentavos socialinių pokyčių būtinybę.

Pjesės „Medžioklės scenos“ veiksmas vyksta Reinėdo kaime 1948 metais. Per kaimo žmonių paveikslus ir jų tarpusavio santykius Sperras negailestingai atskleidžia pokario Vokietijos mentalitetą ir parodo, kad karas pabaiga iš esmės nepanaikino nacistinės pasaulėžiūros, išsaknijusios žemiausiuose vienuomenės sluoksniuose.

LNDT INF.

Premjeros

„Medžioklės scenos“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre

Kovo 22, 23 d. Lietuvos nacionaliniame dramos teatre žiūrovai galės išvysti dar vieną sezono premjerą – Martino Sperro „Medžioklės scenas“, kurias režisuoją Rolandas Atkočiūnas. Iš vokiečių kalbos kūrinį išvertė Rūta Jonynaitė. Spektaklio scenografas – Mārtiņas Vilkārsis, su R. Atkočiūnu benddarbiaujantis jau aštuonerius metus. Kostiumų dailininkė – Jolanta Rimkutė, kompozitorius – Lietuvos na-

Nechuliganiskas vertimas

Režisieriaus László Bagossy spektaklio „Lilijomas“ premjera

Vlada Kalpokaitė

Mąstant apie „Lilijomą“ Lietuvos nacionaliniame dramos teatre, paramatinis šio naujai sukonstruoto teatriniu statinio elementas, regis, yra *vertimo* savyoka. Daugybė prasmui, pjūviui ir požiūrio kampų, pradedant nuo akivaizdžiausių dalykų: iš vengrų į lietuvių kalbą Vito Agurkio išversta Ferenco Molnáro pjesė; režisierius László Bagossy su aktoriais bendravo tarpinkaujant vengrų arba, regis, anglų kalbos vertėjui; „vertesi“ (vertėsi, virto) dramatis tekstas į teatrinių viena teatrinių tradicijų į kitą; iš interpretacijos, metamorfozės, neįvengiamos sinergijos santykį įsivieči meninę ir nemeninę realybę, istorija, kultūra, socialinė, politinė, psychologinė ir kitokia gramatika bei sintaksė, kuri sudaro daugiasluoksnį spektaklio tekstą ir jo percepcoją.

Ilgoje, 1909 m. prasidėjusioje F. Molnáro pjesės įsikūnijimų scenoje, istorijoje akivaizdžius vienas dalykas: kas, kad vos ne kiekvienas Vengrijos, Austrijos, kitų kaimyninių, tolimesnių ar suvii užjūrių šalių teatras ir teatriukas, dramos arba muzikinis, tradicinis ar eksperimentinis, „tiesus“ ar perversinis, štai jau 104 metus nenustoja klijuoti afišų su akiplėša Lilijomu (ūsuotu arba ne), švelniaake Julika ir karusele fone.

Tačiau ryškiausias, etapinius pėdsakus paliko tos sceninės arba ekraninės pjesės versijos, kurių kūrėjai ryžosi labai drąsiai interpretacijai. Tai yra – nebandė koja įtaikytį Molnáro pėdsaką, scenoje nesiekė kurti pažodinio pjesės vertimo, buvo tokie pat chuliganai, koks iš tiesų buvo ir pjesės autorius. O jis sugebėjo savo tekste užkoduti pamatinį invariantiškumą, į universalų pasakos naratyvą su neišvengiamu erdvė tarp archetipo ir anekdoto įdaiginamas savo (ir, kaip paaikiškėjo per šimtmetį) ir visiems kitiams laikams keistų inkliuzų. Nebūtinai simpatiškų, nebūtinai lengvai apibrėžiamų socialiniai, kultūrinių, etniniai ar bet kokios kitais kontūrais (nors iš pirmo žvilgsnio viskas atrodo priešingai). Tarsi į darnias karuselės arkliaukų, drambliukų ir karietaičių gretas įdėdamas kokį... bebrą, kuris dar sugeba suktis priešinga kryptimi.

Matyt, tam, kas imasi „Lilijomo“, reikia pačiam bent iš dalies būti lilijomisku krauju – turėti įžūlumo, nebūtinai protingo užsispymimo, ypatingo žavesio (kuris nieko bendra su jokiais moralės reikalais neturi), tam tikro tironiškumo, autoritarinės galios valdyti ir primesti savo vizijas ir – būtinai – avantiūrizmo.

Ko gero, viso to pritrūko pačiam pirmam ir nušilptam „Lilijomo“ pastatymui. Užtat kai iš pažiūros visiškai lokalus geografinios, tradicijos ir žanro prasme kūrinys pradėjo savo neįtikėtiną kelionę po šalis, žanrus, scenas ir ekranus, jis neštį galėjo tik talentingo chuliganizmo vėjas... Tradicija čia pasirodė įmanoma labai įvairi – „Lilijomas“ keitė veiks-

mo vietą, personažus, žanrus, teatrinę kalbą, uždainavo ir išišoko, Holivudas drąsiai klijavo „happy endą“, o niūrusis Fritzas Langas savo 1934 m. filme įžiūrėjo Lilijomo personaže vokičių ekspresionistams miela tamšiąj puse, užaštrino charakterio lūžius, saulėtaj karuselę užleido šešliais ir tikėjo, kad „Lilijomas“ yra vienas geriausių jo filmų.

Artimesniais laikais vengrų režisierius Árpádas Schillingas „Krétakör“ teatre 2002 m. taip pat émési „Lilijomo“ ir, kaip rašė vengrų teatro kritika, tikrai nebuvu ištikimas pjesės žanrui, užtat grįžo prie autoriaus! Spektaklis sproginėjo nuo grubios, itin kūniškos, gyvuliškos, pamatinės erotiškos jégos, neliko jokios užuominos į lyrizmą ir romantiką, čia Julija buvo to paties krausoja kaip ir Lilijomas ir, pasak recenzentų, buvo akivaizdu, kad ant tokių žmonių laikosi pasaulis.

Sakytum, kam reikia kalbėti apie kitas karuseles... Deja, konteksto prireikia norint suprasti, kas toks tas Lilijomas, kas tas „Lilijomas“, kuo jis apskritai galėjo sudominti štiek labai skirtingų kūrėjų, kodėl si pjesė apie grubų mušeiką iš parko, kuris po mirties gauna šansą pataisyti bent jau pomirtinį gyvenimą ir šia galimybe nesugeba pasinaudoti vien iš kaži kokio užsispymimo, gyvuoja 104 metus ir dar mažiausiai tiek pat gyvuos toliau. Prisipažinsiu, man pritrūko lilijomiškumo įžūrėti šiame tekste tai, ką įžiūri grynakravujai lilijomai. Liūdniausia tai, kad bent jau po premjerinių spektaklių atrodo, jog to pritrūko ir spektaklio režisieriu László Bagossy...

Atvykės aštuonioms savaitėms į LMTA ir pradėjės dirbtis tikrai nuostabiaus šio teatro trupės aktoriais, jis sažiningai deklaravo savo pagarbą autorui ir veikimo laisvę aktoriams. Rodos, spektakliui toks liberalizmas (arba bent jau tokios pažodinio *vertimo* laisvės) nieko vertinga nesuteikė...

Visą pirmajį spektaklio veiksma įsitikini, kad tik režisūrinis sumanymas, visuma sukuria scenoje orą

Miglė Polikevičiutė (Julija)

Saulius Balandis (Raštininkas), Nelė Savičenko (Muškatne) ir Dainius Gavenonis (Lilijomas)

D. Matvejevo nuotraukos

prasmėms kvėpuoti, jas įsuka, priverčia judėti ne chaotiškai, o reikiama kryptimi. Kad ir kokie nuostabūs būtų aktoriai, be to oro scenoje neatsiranda gyvybė ir netenka vertės daugybė kad ir fantastiškiausią atradimų. Skaudžiausiai ši beorė situacija, regis, kerta pačiam Lilijomui – Dainiui Gavenonui, atrodo, kad jo aktoriinė prigimtis dūsta dėl iki galio neišspręstos, neišplėtotos, neapsispręstos vaidmens traktuotės. Ar įmanoma iš tarsi gražios frazės, kad štai Lilijomas yra „žmogus, kuris nemokėjo ar tingėjo mylėti“, sukurta pilnakrauji personaž? Spektaklyje atrodo, kad tokiam Lilijomo sceniniam „vertimui“ trūksta galybės spalvų, ir tikrai netikiu, kad ši trūkumą nulemia aktoriaus arsenalo spragos. Dainius Gavenonis, esu absolūciai tuo įsitikinus, yra labai talentingas kūrėjas, anaiptol ne geras režisierų sumanymų vykdymas, tačiau tai kūrybai jam yra būtina bendraautorystė, dialogas ne tik su scenos partneriais, bet ir su režisieriumi.

Partnerių, be jokios abejonės, jis šiame spektaklyje turi fantastišką.

Subtili, gili, be jokio naivumo ir pie menaitiško romantizmo, nuo pat pradžių susikaupusi savam likimui Julija (Miglė Polikevičiutė) „Lilijome“ tikrai surukturė vieną geriausių savo vaidmenų, jei jai taip netrukštų gyvo, nevienaplano Lilijomo. Tačiau dabar Julija yra pasmerkta dar gūdesnei vienatvei, nei kada nors įsivaizdavo pjesės autorius. Žinoma, ji tikrai atgyja duetuose su Tomas Vaškevičiūtės Marija ar pasirodant Algirdo Gradauskos Bibui (pjesėje jis buvo Hugas ir, sako, vengrams Hugas tiek pat juokingas kaip lietuviams Bibas), taip pat Nelės Savičenko Muškatnei. Kokia iš tiesų laimė, kad žanriniai vaidmenys šiemis artistams tikrai nėra duona kasdieninė, o kai kuriems ir višiška egzotika. Dėl to jiems linksma, įdomu lipdyti savo personažus iš kalbos, plastikos ir simpatiško aktoriinio pasiūtimu. (Ir dėl to aktoriu linksmumo nesinori galvoti apie reveransus pjesės istorijai ir tam „liaudiškam pradui“, kuris čia kažkodė turėtų būti svarbus...) Kūrybiški, išradinė, tikslūs yra Marius Repšys, vaidinančių Fičurą (aktorius turbūt išsémė visus priemonių rezervus, bandydamas daryti jį nepanašų į „Išvarymo“ Vandala) ir kitus du „sceninius kailiuukus“ (policininką ir kvailokai išganytą rojaus naujakuri), ir Saulius Balandis, pavubuęs spektaklyje ir mirtį diagnozuojančiu daktaru, ir dangaus kanceliarijos vadovu, ir Arvydas Dapšys, padarę išpūdingą karjerą nuo policininko iki žydo Linzmano. Kiekvienam personažui savaip padeda Dovilės Gudavičiūtės kostiumai (jos teatrinis debiutas tikrai pavykės ir norėtusi, kad Dovilės darbas teatre tėstysi).

O kodėl vis tiek lieka nelemtas „na ir...“? Aktoriai vaidina, veiksmas juda kartu su laikrodžiu, istorija pasakojama, o beprasmybė auga... Režisūrinio sumanymo drāsa, šiam tekstuvi vis dėlto būtinės bent koks „kreivumo“ laipsnis, stilistinis sprendimas ir apsisprendimas, galop pati kūrybos temperatūra bent kiek pakyla antrajame, „anapusinias-

me“ spektaklio veiksme, kur groteskas, šmaikščios detalės įkvėpia net puikią Vaivą Mainelytę (fotografę Holundernę), kuri pirmajame veiksme buvo priversta visą savo kūrybių patirtį užtuloti skromis ir vis šmirinėti su padėklais pro dešiniji įėjimą, burbuliuodama apie „tokį negerę Lilijomą“. Dangaus kanceliarijoje ji tapo uniformuota skaistyllos durų saugotoja, tarsi atsidūrusi čia po nelemtos granatos į Antrojo pasaulio karo štabo apkasus... Romanistiška ir ciniška, būtent ji nuo savo nimbo-varinės lėkštės nuima Lilijomui paskutinę cigaretę.

Bet ižemę, deja, su Lilijomu grįžta ir spektaklis. Adelė Teresėtė, kuri „ten“ buvo labai keistas ir absoliučiai infernalinius giedantis angelas, čia tampa Julijos ir Lilijomo dukra Luiza ir, matyt, negavusi ypatingų kelio ženklių, kaip reikėtų kurti pa-auglę scenoje, įpuela į pmaudžiausius štampus. Lilijomas ateina su Kalėdų senelio barzda, stebuklas buitiškai neįvyksta, išmaišuko ištraukta ledinė žvaigždė (beje, pagal pjesę – vogta, čia – tiesiog partempata kaip neaiškus suvenyras) sekundė sublizga ir dūžta. Pssss.

Štai tiek. Samoningai iki šiol teksite neminėjau scenos erdvės ir Gintaro Makarevičiaus, nes jis turbūt yra ne šio spektaklio scenografas... Man rodos, jis kuria čia savo spektaklį – konceptualų, fantastišką, pilnavertį, chuliganiską ir truputį melancholišką, neįtikėtinai išradinę, stebinantį ir... liliomiską. Gamyklos sienos, hipnotizuojantys langas su projekcijomis, kartais prareginčios ventiliacijos šachtos, bégiai, *deus ex machina* – fotoateliė lėktuvėlis ir arklys, nusileidžiantis iš aukštyn, anapusinis lunaparkas su aktorių įjungiamais neoniniais vamzdėliais, nostalgiskos ir teatrališkos finalo snaigės...

Grįžtant prie karuselės: spektaklio tekste pasigirdo dar vienas vertimo momentas. Pjesėje Lilijomas su Julija susitiko prie karuselėje besiskančio elnio. Spektaklyje juos suvedė sparnuotas paršelis. Štai kaip.

Postidėja. Atstatomieji darbai

VDA ekspozicijų salėse „Titanikas“

Laima Kreivytė

2013 m. kovo 8 dieną, penktadienį, 17 val. parodoje įvyks susitikimas su menininkėmis.

Praejudais metais kovo 8-ąją atidaryta „Postidėjos“ paroda kvietė pažvelgti į meno pasauly moterų menininkų akimis ir atkreipti dėmesį į neproporcingą vyru ir moterų atstovavimą bei vertinimą. Ne-paisant pirmają parodą remusio Europos lygių lygibės instituto raginių, padėtis nepasikeitė. Nacionalinėmis kultūros ir meno premijomis apdovanoti vieni vyrai, Venecijos bienalėje Lietuvai atstovaujant vyros su kompanija, į reprezentacinię ŠMC parodą „Didesnio dalis“ atrinktų šiuolaikinių Lietuvos menininkų dvidešimtuką pateko 4,5 moters.

Tai patvirtino „Postidėjos“ keliamų klausimų aktualumą. „Postidėja II. Atstatomieji darbai“ kviečia atkurti jėgų pusiausvyrą, tyrimėti ištrintą atmintį ir užmirštas istorijas, atgaivinti nutylėtas patirtis bei apeistas erdves, išryškinti nematomus kasdienius darbus. Tai ilgas kolektivinių pastangų reikalaujantis procesas, todėl „Kovo 8“ tampa tiesiog begalybės ženklu – savo amžinumu igalinančiu begalybės ženklu.

Atkūrimas prasideda nuo istorijos aktualizavimo – rodomi ankstyvieji Karlos Gruodis ir Giedrės Lilienės, vienų pirmųjų šiuolaikinio Lietuvos meno feminisičių, darbai. Lilienė feminizuoją patriachalines galios vertikales, vyriškumo simbolius vaizduodama supintus iš kasų.

Giedrė Lilienė. „5 vertikalūs“. 1994 m.

J. LAPENIO NUOTR.

Kaklaraištis, cigaras, falas, šautuvas ir popiežiaus tiara „suminkštėja“ ir tampa rankdarbiais – moters rankų darbu. Apie tai kalba ir kaklaraiščio-kardo formos drobės su sentimentalais popdeiviams atvaizdais rožių židuose, eksponuojama ašmenimis žemyn.

Karlos Gruodis videoperformansas „Neivardytis prisiminimai 1973–1995“ dokumentuoja autorės bandymą grižti į vaikystėje praktikuotą baletą: „trisdešimties metų amžiaus kūnas, klasikinis baletas, fizinė atmintis, choreografas (A. Cholina), video, nerealizuotas grožis, mišri technika, liesėjimas, didesnės nei natūralaus dydžio figūros, veidrodžiai, raumenų skausmas“. Baletas, viena iš labiausiai kūną disciplinuojančių praktikų, parodo „grožio“ konstravimo dirbtinumą. Menininkė suteikia jai ašmeninę dimensiją – kūną paverčia patirties konteineriu ir dienoraštiniuose aprašymuose atskleidžia savo pojūcius.

Parodoje išryškėja Rosemary

Betterton apibrėžta slinktis nuo formalios reprezentacijos – kaip moters kūnas turi būti pavaizduotas – į subjektyvumą – ką reiškia gyventi moters kūne; nuo žiūrėjimo (distancijos) iki įkūnijimo (prisilietimo). Beatričė Vanagaitė ir Shaltmira tai aktualizuojua pasitelkdamos reklamos iš filmų vaizdiniai, arydamos jų paviršius ir perkurdamos stereotipus.

Daugelyje darbų svarbus tekstas, pasakojimas, istorijos perkūrimas. Marta Vosyliūtė tėsia begalinę seriją „Lietuvos dailės istorija paveikslėliuose“, kur susitinka modernizmo klasikai ir šiuolaikinės menininkės. Kickviena akvarelė prisodrinta kultūrinių nuorodų, kurių tik mažai dalį atskleidžia iškalbingi pavadinimai:

„Kaip Villa Lituanica balandžiai pa-

springo guma iš Pukytės nuotraukų“,

„Kaip Barilaitė tol daužė Ruščico ru-

dens dangų, kol jis prakiuro lietuviš-

kais purveliais“, „Kaip Frida atvyko

i Vilnių ir palaike Arką“ etc.

Laura Zala sukūrė šiuolaikinę lietuvių liaudies pasaką „Gulbė ka-

raliaus pati“ adaptaciją. Gulbė „žmona“ išauga į savarankišką būtybę, nebeapibrėžiamą kaip vyro „kitas“. I knygą ji surinko šiuolaikinį lietuvišką folklorą iš komentarų žinių portaluose. Knygą galiama imti į rankas.

Laisvydė Šalčiūtė darbų cikle „Individualios priešistorės“ domino pirmapradė poetinės kalbos patirtis, rašymas kaip pašymas. Darbus jungia žvilgsnis, tekstai ir plona raudona linija. Paulinos Eglės Pukytės videodarbus iš rastų kadrų galima skaityti kaip svetimos patirties sukeistinimą, įdedant į moters lūpas numanomus žodžius ir dramatizujant kasdienę rutiną.

Parodos autorėms menas neatsiejamas nuo kasdienybės. Laura Garbštenė 2008 m. tris mėnesius gyveno Vokietijos kaime menininkų rezidencijoje. Mėnesį praleido virtuveje kepdama skirtingu rūsių sausainius. Juos pakavo į pasigamintas raudonu popierium apklijotas dėžutes ir siuntė kuratoriams bei meno institucijų direktoriams. Laiškelio tekstas skelbė: „Brangus kuratoriai, tai – ne subinės laižymas. Tai draugiai dovana tau. Prašau atsiųsti nuotrauką, kur jūs raugiate sausainius, kaip įrodymą, kad siuntinys jus pasiekė.“

Aistė Kisarauskaitė rodo tai, kas paprastai išnyksta, kas lieka „po meno“ – fotografijų sidabras ir šešliai. Milžiniškas ant drobės nutapytas šešlis tampa architektūros dalimi ir subtiliai pasikartoja pris kai kurių parodos darbų. Jurgai Barilaitei irgi svarbius nedideli šviesos intarpai, plyšiai, iš vaikystės atėjusi skrydžio pa-

tirtis – „Tiek nedaug“, bet tai, kas kuriant svarbiausia. Šviesa ir istorija transformuojantys atspindžiai patys tampa „Cooltūrisčių“ videoinstalacijos generatoriai. Dokumentas ir fikcija apsiverčia vietomis žvelgiant pro veidrodžius ir fotoaparatu sukurus spalvotas veikėjų auras.

Architektūros ir tapybos perkonstruotoja Eglė Ridikaitė tapo iš natūros – į „Titaniką“ perkelta „Fluxus ministerijos“ plytų siena. Siena, vaizduojanti sieną, nutapta ir pakabinta ant sienos. Kitas krantas su Laisvės statula ir lieka tik vizija anapus vandenyno gyvenusiam tapytojui netikėtai išėjus anapilin. Eglė Gincitytė tėsia architektūrinio (ne)reikšmingumo temą, tapydama tai, ko paprastai nefiksuoja žvilgsnis.

Parodos dalyves sieja noras nematoma padaryti matoma, papaskoti savų istorijos versiją ir kritiskai reflektuoti patriarchalinius dailės kanonus. Jos kalba skirtinės balsais ir žvelgia iš įvairių kūrybiinių perspektyvų neįšskirdamos vieno „teisingo“ požiūrio. Po parodos „Titanike“ „Postidėja II“ keliaus po didžiuosius Lietuvos miestus. Parodoje dalyvauja Jurga Barilaitė, Eglė Ridikaitė, Giedrė Lilienė, Laura Garbštenė, Paulina Eglė Pukytė, „Cooltūristės“, Eglė Gincitytė, Aistė Kisarauskaitė, Laisvydė Šalčiūtė, Beatričė Vanagaitė, Laura Zala, Marta Vosyliūtė, Karla Gruodis, Shaltmira.

Paroda veikia iki kovo 23 d.

VDA ekspozicijų salės „Titanikas“

(Maironio g. 3, Vilnius)

Dirba antradienį–šeštadienį 12–18 val.

Kiparisų alėja ir atminties kljai

ATKELTA IŠ 1 PSL.

logiškame antikariate. Toks hipotetinis scenarijus praktiškai įmanomas, užtektu poros apsirirkimui, mat tapymo maniera labai įtikinanti. Neabejoju, kad ir keistokai tusti (be žmonių) muziejinio kolorito paveikslai į bendrą kontekstą išterptų tobulai, net katinas nesukniauktu. Viskuo pasirūpintų regos polinkis susieti ir išbaigtį.

Tačiau jei kas nors akylas ir apdovanotas žinojimu vis dėlto pastebėtų, kad bendras vaizdas tapo kažkokas nebe *mono*, o *stereo* – ištiktų *gliukas*. Jaunimo žargonu *gliuk* vadinama „halucinacija, keistas dalykas“. Tačiau man jis patrauklus dėl etimologinės sąšaukos su *kljais* (*glue*). Kljų metafora, manau, gali šiek tiek padėti suprasti tą keistai jaudiniantį poveikį, kurį daro Patričijos kūriniai. Viskas čia – laiko atkarpos, žinojimas, kaip žiūréti ir matyti, populariausiai praeities įvaizdžiai ir visumos spragos – kljuoja iš atplyšta sudarydami naują tikro-

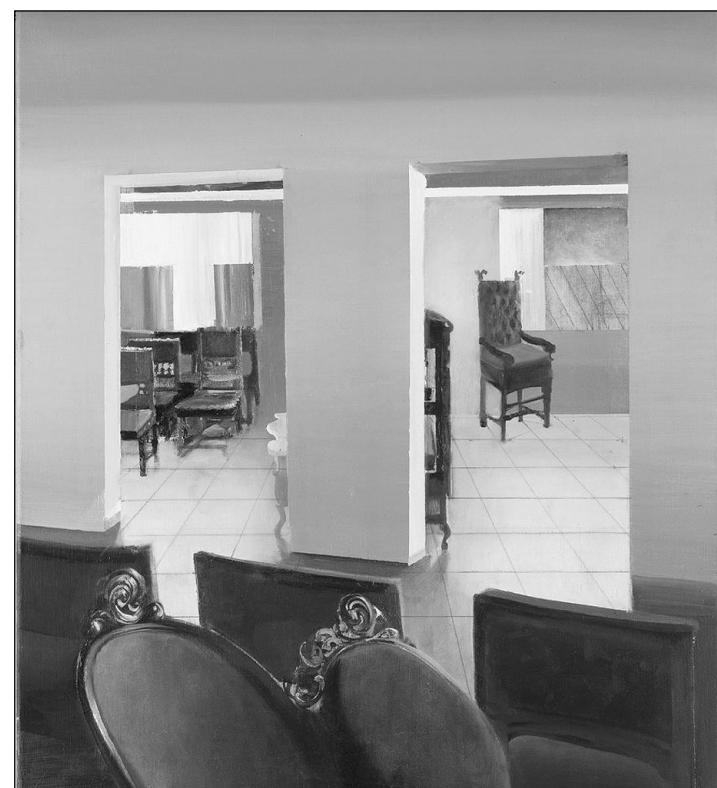
vę pačias keičiausiais būdais. Ir siurrealizmas čia niekuo dėtas, labiau norėčiau galvoti apie Budą, kuris gali būti daugybėje vietu vienu metu. (Matote, kaip į interpretaciją atgal braunasi „didysis pasakoja“?) Idomu stebėti, kaip tokioje akistatoje vargsta tvarkos vergas – suvokimas, kaip trūkčiojančiai ima dūgztį jo ventiliatoriai. Mano protas aptilo tik tada, kai iš reginio pasigamino vizija – meno istorijos knyga sulipusiais puslapiais; lupu puslapius, o ten viskas susikergę tiek, kad pati turi spręsti, kas tai turėtų būti, nekantraujant atversti kitą lapą. Ir pasirodo, kad maloniusia kartoti. Patricija kartoja, žiūrovas nuotykių kartoja. Pridursiu – kartoja vis patobulindami (išardydam, sukeisdami ir kt.).

Net jei čia šloviniu praeiti, kartojimą ir sulipusius „puslapius“, naujovė naujoje parodoje yra; greta tapybos atsirado išpūdinga objektų grupė, kuri visą ekspoziciją pavertė

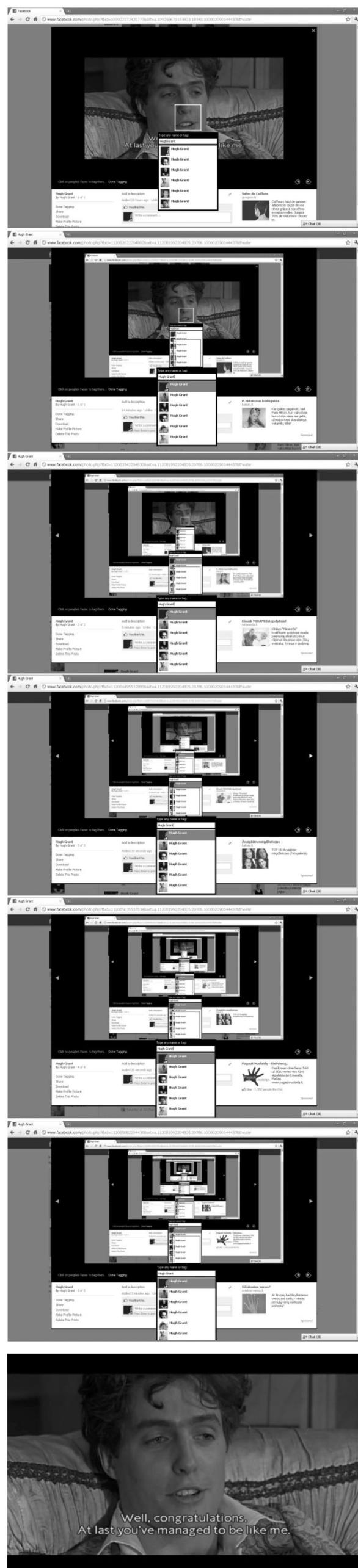
instaliacija, o tiksliau – apčiuopiamu peizažu. Didesni už žmogų, minkištū kūgio formos objektai pagaminti imituojant odinių Chesterfieldo sofa raštą iš jdaubų. Vienoje salėje jie virsta kipariso alėja, kitose – katedros bokštai. Vos keli atkartoti elementai paleidžia išplėstinę vaizdinį gamykla. Formos galia atsiskleidžia visu pajégumu. Patricijos menas mums parodo, kiek esame visko prikimsti ir kokie galinės rūšiavimo / atpažinimo / interpretavimo mechanizmai ten veikia. Todel kaip užhipnotizuota vėl lauksi naujos parodos. O tas laikas jau pradedą būti naujo žiūrėjimo dalimi.

Paroda veikia iki balandžio 5 d.
Galerija „Vartai“ (Vilniaus g. 39, Vilnius)
Dirba antradienį–penktadienį 12–18 val.,
šeštadienį 12–16 val.

Patricija Jurkšaitytė. „Olandiškos istorijos 7“. Fragmentas. 2013 m.
NUOTRAUKA IŠ AUTORES ARCHYVO

Meno projektais

Išpažintys ir sugrįžimai

13 „Kino pavasario“ filmų, kuriuos būtina pamatyti „7md“ skaitytojams

„Kino pavasario“ programa kasmet auga ir didėja, bet net ir labiausiai prisiekusio žiūrovo laiko ištekliai tokiem tempams prilygti negali. Todėl iškyla pasirinkimo klausimas: ką žiūréti, o ką palikti geresniems laikams. „Kino pavasario“ žiūrovai jau pakankamai išpruse, kad pasirinktų naujus garsių Irano ar Pietų Korėjos režisierų filmus, dokumentinius pasakojimus apie Woody Allen ar Stanley Kubricką, dar vieną kino susitikimą su filosofu Slavojumi Žižku. Todėl šiemet nutarėme rekomenduoti filmus, apie kuriuos daug rašyta, kalbėta, diskutuota, dalis jų pateko ir į įvairius geriausių 2012 metų sąrašus. Tačiau tai – keisti, neįprasti filmai, nepanašūs į tuos, kuriuos, deja, jau dažnai galima pavadinti masinio vartojimo arthouse. Šie filmai žada tikrus estetinius nuotykius. Tokius, kurie buvo būdingi ir ankstyvajai Jeano-Luco Godard'o kūrybai. Ją taip pat šiemet pristatys „Kino pavasario“ retrospektyva. Filmai pateikiami abėcėlės tvarka.

„Amžinas sugrįžimas“ („Вечное возвращение. Кинопробы“). Programa „Meistrų“

Apie ką. I komandiruotę atvykęs vyras nuolat beldžiasi į savo buvūsios kurso draugės duris. Jis prašo patarimo, kaip suderinti meilę dviem moterims. Jis myli ir žmoną, ir meilužę, bet nesugeba likti né su viena. Jis vis beldžiasi į draugės duris, reikalaudamas atsakymo. Bet kuo dažniau pasakojimas kartoja mas, tuo greičiau drama pavirsta farsu. Juolab kad filmo išeities taškas – genialus kino režisierius mirtis, o besikeičiančios poros ekranė – tai aktorių bandymai, kuriuos produseris rodo potencialiam filmo investuotui.

Kas. Pasakojimai – Kiros Muratovos kino esmė, todėl jos filmai – lyg nuolat sugrįžtantis *dėjā vu*. Bet šių dienų kine nerasisite kitos tokios laisvos ir originalios kūrėjų (-o).

Kodėl. Kira Muratova: „Dažnai sakoma, jog praeitis neturi tariamosios nuosakos. Mūsų istorija – tai bandymas panceigtį šią aksiomą“. Tačiau kartu tai ir filmas-apmastymas apie autorius mirti. Ir pasakojimas apie tai, kaip iš nuobodžios rutinos gimsta du nuostabūs dalykai: kūryba ir meilė.

Kam. Unikalaus Kiros Muratovos kino gerbėjams. Pasiilgusiems Renatos Litvinovos, Alos Demidovos, Olego Tabakovo, Sergejaus Makoveckio. Turintiems didelį humorą ir poezijos jausmą.

„Antonas čia, šalia“ („Антон тут рядом“). Programa „Naujasis rusų kinas“

Apie ką. Apie berniuką Antoną, kuris yra autistas. Jis įkalintas ankštame didmiesčio bute ir psychiatrije ligoninėje, nes jo motina miršta nuo vėžio. Filmą kūrusi Liubovė Arkus sako: „Prisimenu, kaip mane šokiravo mano būsimo filmo he-

rojaus Antonu esė „Žmonės“. Vis skaičiau kūrinį, kol pagaliau supratau, kad tekste kai kurie žodžiai kartojami tam tikru intervalu: „žmonės išveria“, „žmonės neišveria“, „žmonės išveras“. O pabaiga skambėjo taip: „žmonės riboti, žmonės skraido“. Tuomet dar nepažinojau šiu cilucių autorius, bet pagalvojau, kad tokie žodžiai puikiai apibūdina žmogaus gyvenimą. Pradėjau domėtis, koks tai tekstas. Sužinojau, kad tokius rašo autismu sergantys žmonės. Klausiau: „Kas tie autistai?“ Kartu su Antonu bandėme rasti išeitį iš beveiltiškos situacijos, kurioje jis buvo atsidūrės. Tam prireikė ketverių metų. Filmavome viską, kas per tuos metus vyko.“

Kas. Liubovė Arkus – rusų kinotyrininkė, žurnalo „Seans“ vyriausioji redaktorė, išpudingos rusų kino enciklopedijos leidėja. „Antonas čia, šalia“ – jos pirmasis filmas. Filmo premjera įvyko pernai Venecijos kino festivalyje. Nuo tada filmas keliauja po įvairius festivalius ir renka jų prizus.

Kodėl. Nes tai daugiau nei filmas. Tai ir pasakojimas apie Antoną, kuris gyvena kiekvienam iš mūsų, ir apie žmogiškumą, kurio stinga vis labiau.

Kam. Tikintiems, kad kinas gali pakeisti gyvenimą. Neabejojantiems gerumu. Besidomintiems naujomis kino (ne tik dokumentinio) kryptimis.

me „Rosa Luxemburg“ ji suvaidino tragisko likimo revoliucionierę.

Kodėl. Rimtas biografinis filmas, kuris pasakoja ne apie šeimyninį ar seksualinių garsios asmenybės gyvenimą, dabar retenybę. Von Trottą domina filosofė Hannah Arendt (1906–1975) – garsių XX a. mastytojų Martino Heideggerio ir Karlo Jasperso mokinė, tyrinėjusi valdžios, totalitarizmo, politikos ir autoritetų klausimus.

Kam. Filosofams ir jiems prijaučiantiems, besidomintiems Holokaustu, feministėms, rimto kino gerbėjams.

„Jiro sapnai apie suši“ („Jiro Dreams of Sushi“). Programa „Kulinariai filmai“

Apie ką. Amerikiečių režisierius Davidas Gelbas pasakoja apie aštuoniadesimt penkerių metų suši šefą Jiro Ono, kuris nuo ankstyvos vaikystės gyvenimą skyrė profesiniu tobulejimui. Jam priklauso garsusis dešimties vietų restoranas Tokijuje. Čia patiekalas kainuoja tris šimtus dolerių, o viciotis jame laukiti gali tekti ir apie metus.

Kas. Filmo muziką sukūrė vienas garsiausiu nūdienos kompozitorių Philipas Glassas. Jo muzika filmams išsimena ilgam. Tai atsiptiko visiems, pažiūrėjusiems „Koyaanisqatsi“ ir „Valandas“.

Kodėl. Nes tai filmas apie aistą, ambicijas ir tobulumo siekį. Kartu

„Amžinas sugrįžimas“

terrible ir didžioji viltis. Jį itin auksčiai vertina Gudas Van Santas, Werneris Herzogas ir Larsas von Trieras; Korine'as dažnai lyginamas su Quentinu Tarantino.

Kodėl. Savo herojų nuotykius režisierius perteikė originalią formą – pastišas, pasaka be moralo, jo paties žodžiai tariant, „popoema“. Idomus eksperimentas – ekraną užpildo masinės kultūros fantomai. Režisierius siurrealistiškai sutirština stilių ir materializuoją populiariosios kultūros suformuotų savo herojų svajones.

Kam. Besidomintiems masinė kultūra. Mégstantiems „politiskai nekorekтиškus“ filmus. Besižavinantiems paauglių žvaigždėmis.

„Merginų gaujos išpažintis“ („Foxfire, Confessions d'un Gang de filles / Foxfire: Confessions of a Girl Gang“). Programa „Horizontai“

Apie ką. Apie 6-ojo dešimtmecio JAV, mažame darbininkų miestelyje netoli Niujorko susikūrusią slaptą merginų gaują. Jos narės nesitaiksto su prieverta ir socialine bei lytinė diskriminacija. Merginos siekia palaikti viena kitą ir buriasi aplink Legs (Raven Adamson). Ji neteko motinos ir visai nerūpi tėvui.

Legs viduje susikaupė daug pykčio, tai stumia ją ne tik į alkoholizmą, bet ir prie revoliucinių idėjų. Legs traukia panašias į save – nusivylusių intelektualę Madi, savo grožio auaką Ritą ir žiaurią Goldi. Merginos nusprenaudžia atkerštyti juos išnaudojantiems, keliantiems grėsmę, žiauriems vyrami.

Kas. Prancūzų režisierius Laurent'as Cantet išgarsėjo po to, kai jo filmas „Tarp sienų“ 2008 m.

Kam. Norintiems pamatyti galbūt geriausią festivalio filmą. Aktoriaus Philipo Seymour Hoffmanno gerbėjams. Susidomėjusiems scientologija. Norintiems pamatyti retoje 65 mm juosteje nufilmuotas scenas. Susimąstantiems apie dvasiškų žmonijos krizę.

tus. Feministėms. Susimąstantiems apie revoliucines utopijas.

„Mokytojas“ („The Master“). Programa „Kritikų pasirinkimas“

Apie ką. Apie Antrajam pasauliniam karui pasibaigus demobilizuotą JAV jūrecių Fredį (Joaquin Phoenix), kurio subjektyvus požiūris dominuoja filme (kai kurios iš pirmo žvilgsnio realistinės scenos yra jo vizijos). Užaugęs patologiškoje šeimoje, šis seksualinių obsesijų apimtas agresyvus vienišius negali rasti vienos gyvenime. Ir būtent tada jis patenka į naujai besirandančios sektos orbitą. Bravūriškai Philipo Seymour Hoffmanno suvaidintas jos steigėjas ir taps Fredžio mokytoju. Tai – hipnotizuotojas, šoumenas, verslininkas. Laukinis Fredis tampa ištikimu mokytojo sargu. Parodokas, bet simboliską tévo figūrą Fredžiui įkūniję šarlatanas iš tikrujų padeda jam dvasiškai išsilaisvinti.

Kas. Filmus „Pašelusios naktys“ (1997), „Magnolija“ (1999), „Apigirtę nuo meilės“ (2002), „Čia bus kraujuo“ (2007) sukurė režisierius Paulas Thomas Andersonas – vienės originaliausių šių dienų kūrėjų.

Kodėl. Filmas – ne šarlataniškos naujos religijos satyra, bet greičiau bandymas išsiaiškinti psychologines susizavėjimo ja priežastis.

Kam. Norintiems pamatyti galbūt geriausią festivalio filmą. Aktoriaus Philipo Seymour Hoffmanno gerbėjams. Susidomėjusiems scientologija. Norintiems pamatyti retoje 65 mm juosteje nufilmuotas scenas. Susimąstantiems apie dvasiškų žmonijos krizę.

„Ne“ („No“). Programa „Kritikų pasirinkimas“

Apie ką. Apie politinę komunikaciją. Apie jauną reklamos ekspertą René Saredrą (Gael Garcia Bernal), kuris 1988-ųjų Čilėje, kai šalis diktatorius Augustas Pinochetas nusprenadė kreiptis į tautą ir jos paklausti, ko reikia Čilėi, pradeda bendradarbiauti su opozicionierių televizijos akcija „Ne“, skatinančia visuomenę remti demokratiją ir laisvę. Apie politinės diktatūros žlugimo spektaklį. Ir apie tai, kas vyksta, kai nugali demokratija.

„Mokytojas“

„Hannah Arendt“. Programa „Meistrų“

Apie ką. Apie vieną filosofės Hannos Arendt gyvenimo epizodą, kai ji apraše nacių nusikaltėlio, atsakingo už Holokaustą, Adolfo Eichmanno teismą Jeruzalėje. Apie šį viso pasaulio stebimą teismo procesą Arendt rašė žurnalui „The New Yorker“. Netrukus iš rašinių gimi knyga „Eichmannas Jeruzalėje: Raportas apie blogio banalybę“ (1963).

Kas. Režisierė Margaretha von Trotta – viena vokiečių Naujosios bangos pradininkų ir politiskai angažuoto kino kūrėja. Savo filmuose ji dažnai prabyla apie esminius savo tautos ir šalies istorijos lūžius, svarsto jų priežastis. Filosofė naujame režisierės filme suvaidinusi Barbara Sukowa filmavosi ne viename von Trottos filme. 1986 m. fil-

ir pasakojimas apie sudėtingus perfekcionisto tévo ir jo sūnų santykius. Gyvendami tévo šešelyje ir nuolat jo kritikuojami jie negali realizuoti savo galimybių.

Kam. Mégstantiems gerą dokumentinį kiną. Nemégstantiems piaguas kulinarinio kino. Gaminantiems suši arba juos valgantiems.

„Laukinės atostogos“ („Spring Breakers“). Programa „Amerikos neprirklausomos kinas“

Apie ką. Keturių paauglės vyksta į Floridą patirti „romantiško nuotykių“. „Spring Breakers“ – tai pavasarinius amerikiečių jaunimo karnavalas. Mergaičių stabukas – raumeninges auksadantinių narkotikų prekeivis ir prekiautojas ginklais (James Franco).

Kas. Harmony Korine'as – amerikiečių neprirklausomo kino enfant

Kodėl. Kaip ir filme „Tarp sienų“, Cantet rodo paauglius, kovojančius prieš sistemą. Paradokumentinis stilis susiejamas su tikslia prezidento Eisenhauerio epochos, kuri kine dažniausiai pateikiama kaip viu suotinės stabilizacijos era, rekonstrukcija.

Kam. Maišaujantiems jaunuoliams ir tiems, kurie nori juos suprasti. Mégstantiems formos eksperiment-

NUKELTA | 9 PSL.

Geriau likti darboholiku

Krėsle prie televizoriaus

Isivaizduoju, kad kiekviena nacionalinė šventė – didelis programų rengėjų rūpestis. Nori padovanoti žmonėms šventę, o tame ima kritikuoti, kad parodei ne tą filmą. Taip kartą atsitikito mano pažystamai, kuri per Velykas nusprendė išraukti į programą vieną mėgstamiausią savo filmų – Johno Woo „Kileri“. Tai – puiki pasaka apie gėrio pergalę prieš blogį, o kulminacijos scenoje, kuri vyko bažnyčioje, net skaidro balti balandžiai. Bet visų šitų simbolij nepastebėjo vienas lietuvių Katalikų bažnyčios hierarchų. Jis pasipiktino ir paskambino televizijos vadovams, kad išlietų savo didžiulį nepasitenkinimą. Kaip jau supratote, šviesios mano pažystamos intencijos liko nesuprastos.

Ka siūlo mūsų televizijos Kovo 11-aja? LRT, suprantama, – iškilmingus posėdžius, Baltijos šalių vėliavų pakėlimą ir kitą, atsiptrašau, šventinę rutiną, kuri (kaip tik todėl, kad vis akivaizdžiau tampa ideologine rutina) ima priminti sovietinės šventes, būtinai transliuojamas visų televizijų. Kitos tradiciškai rodo amerikiečių komedijas ir panašius virškinimą daliai šalies gyventojų gerinančius filmus.

Tiesa, tarp jų – ir keli visai verti dėmesio. Pirmiausia tai Davido O. Russello 2010 m. „Kovotojas“ (TV3,

II d. 21.30. Režisierius pavardė paskutiniu metu skambėjo labai dažnai. Naujausias jo filmas „Optimisto dienoraštis“ buvo nominuotas net keliems „Oskarams“, o pagrindinį vaidmenį jame suvaidinusi Jennifer Lawrence vieną iš jų ir gavo.

„Kovotojas“ pasakoja tikrą bokso čempiono Micky Wardo, praminimo Airiu, gyvenimo istoriją. Jo likimas primena kitą garsų, bet fiktyvų kino boksininką Rokį. Patyręs daug nesėkmėj Wardas sugebėjo grįžti į ringą, kai jo treneriu tapo netikras brolis. Pastarojo keliaj į bokso aukštumas nutraukė potraukis narkotikams. Kaip jau supratote, ir šiam filme Russellą domina marginalai, žmonės, atsidūrė ties žlugimo riba, bet sugebantys atsisiesti. Ko jau ko, o optimistiškos gaidos tikrai reikia per visas tautines šventes. Be to, Russellas visada moka pasirinkti aktorius: „Kovotojo“ brolius suvaidino Markas Wahlbergas ir Christianas Bale’as.

LRT (II d. 21.50) siūlo prisiminti Algimanto Puipos ekraniuotą Bailio Srugos „Dievų mišką“. Manau, kad savo laiku filmas buvo pernelyg sukritikuotas, gal dabar, ypač po staiga kaip lavina užgruvusios lie туviško kino komercijos, bus gera proga iš naujo ivertinti ir filmą, ir pagrindinį vaidmenį sukūrusi Va-

lentiną Masalski. Juolab kad švenčių vakara, po visų pompastiškų kalbų, tikrai nepakenks ir šaukštasis intelligentiško sarkazmo bei ironijos.

Kitaip idealų švenčių vakaro filmą išsivaduoja **LNK**. Jie (**II d. 21 val.**) parodys didelių ir epinių nuotykių meistro Rolando Emmericho filmą „**10 000 metų prieš Kristyt**“ (2008). Jei atvirai, nelabai supratau, kam ta gana tikslai laiko nuoroda. Filmo herojus Dlechas yra iš kalnų genties, kuri verčiasi medžiokle. Jis sutiko savo meilę – gražuolę Evolet. Bet kai merginą pagrobia kita – mīslinga ir karinga gentis, vaikinui nelieka nieko kito, kaip kartu su kitais medžiotojais vytis žiaurius pagrobėjus net iki pašaulio krašto.

Panašus ne vieno filmo siužetas, kad ir to labai komerciško apie Ta-Blindą. Tiesa, Emmericho herojams teks kautis ir su kardadančiais tigris, ir su kitais priešistoriniais plėšrūnais, bet galų gale jie suras dingusių civilizaciją. Ir ten stos į mūšį su galingu dievu, pavergusiu jų tautą. Perskaičius trumpą siužeto perpasakojimą, manau, galima net pagalvoti, kad tai metaforiškas potetinis filmas apie lietuvių tautos pergalę prieš sovietų slibiną.

Tiem, kurių nedomina filmai apie pergalę, rekomenduoju Ja-

meso Foley 2007 m. trilerį „**Suvilio nepažistamajį**“ (**LNK, II d. 22.35**). Jis iš tų filmų galvosūkių, kurie sudėlioja tik pačioje pabaigoje. O iš pradžių viskas atrodo aišku: žurnalistė Rovena (Halle Berry) tūri sa-

jus, kurį suvaidino Evansas McGregoras, – vienius, todėl tradiciškai jis kelia įtarimų, juolab kad neturi merginos, šeimos, draugų ir domisi tik savo karjera. Kartą užsisidėjęs biure, jis susipažsta su guviu

„10 000 metų prieš Kristyt“

vo draugės nužudymą ir sužino, kad su ja gali būti susijęs įtakos reklamos agentūros vadovas (Bruce Willis). Žurnalistė pradeda keistą žaidimą su potencialiu žudiku. Kuo arčiau paslapties įminimas, tuo akiavaidžiau, kad žmonės, norėdami išsaugoti savają, gali ryžtis viskam.

I paslapčius panardins ir Marcelio Langeneggerio „**Gundanti klasta**“ (**TV3, II d. 22.30**). Šio filmo her-

jaunu advokatui. Netrukus jie atsidurs naktiniame klube, kur advokatas supažindins darboholiką Džonataną su gražia moterimi. Tada jo gyvenime atsiras viskas, ko stigo. Tik jis nesupranta, kad atsidūrė pavojingame pasaulyje, kur negali likti tik turistu.

Jūsų –
JONAS ŪBIS

ATKELTA IŠ 8 PSL.

Kas. Režisierius Pablo Larraínas (g. 1976) užaugo demokratinių pažiūrų politikų šeimoje. „Ne“ – trečiasis salygiškos režisieriaus trilogijos filmas. Prieš tai buvo 8-ajam dešimtmeciu Čilėje skirti „Post Mortem“ (2010) ir „Tony Manero“ (2008).

Kodel. Filmas aktualus ir Lietuvai – jis prabyla apie tai, kaip nugalėti elektorato apatią. Jame gausiai autentiškų abiejų tuomet Čilėje vystusių kampanijų – „Ne“ ir „Taip“ (palaikiusios diktatorijų) vaizdų. Autentiškumą paryškina ir analoginė vaizdo technika, kuria nufilmuotas „Ne“.

Kam. Mégstantiems politinį kina. Besidomintiems naujausia Lotynų Amerikos istorija.

„**Pabaisos iš laukinių piečių**“ („Beasts of Southern Wild“). Programa „Amerikos neprieklausomas kinas“.

Apie ką. Apie šešerių metų mergaitę (Quvenzhané Wallis), gyvenančią Luizianoje – pamirštoje, maištingoje bendruomenėje. Ją supantį Misisipės deltos pasaulį mergaitė suvokia kaip kupiną gyvų, kvėpuojančių, augančių daikų struktūrą. Mergaitė pilna drąsos ir ryžto išgyventi. Kai miestą aplanko milžiniška audra, mergaitė žino, kad natūrali tvarka pažeista. Ji nusprendžia pataisyti griūvantį pasaulį, išgelbėti silpstantį tévą ir skęstantį namą. Kartu tai ir filmas apie išlikimą, ištikimybę tradicijoms ir gimtosioms vietoms.

Kas. Režisierius, scenaristo, muziko Benho Zeitlino (g. 1982) filmas vadinamas geriausiu paskutinio dešimtmecio JAV pilnametražiu vaidiniu debiutu, jis buvo nominuotas keturiems „Oskarams“, Kanuose apdovanotas „Auksine kamera“ ir pelnė dar aug apdovanojimų.

Kodel. „Pabaisos iš laukinių piečių“ – tai vizualiai kerintis filmas, susieję realistinį pasakojimą ir fantasy bei pasakų stilifus kiną.

Kam. Mégstantiems sensacijas. Besidomintiems kino asteitimai. Tiems, kuriems stanga pasakų. Tikintiems, kad žmonių solidarumas išgelbsti sudėtingiausiose situacijose.

„**Po gegužės sukiliimo**“ („Après mai“). Programa „Meistrai“

Apie ką. Apie septyniolikmetį Žilį. Praėjus trejiems metams po Prancūziją sukrėtusių revoliucinių 1968-ųjų įvykių, jis mokosi savarankiškai mąstyti, skaito filosofus ir kairuolių tekstus, brėsta, keliauja, įsimylia ir ieško savo gyvenimo kelio.

Kas. Režisierius Olivier Assayas 2005 m. išspausdinęs tekstą „**Pa-auglytė laikais po Gegužės**“ („Une adolescence dans l'après-Mai“). Šis autobiografinis pasakojimas apie ypatingo laiko nulcktą savęs paieškas ir ikvėpę filmo scenarių.

Kodel. „Po gegužės sukiliimo“ kruopščiai analizuoją, ką paliko su dužios naujo pasaulio sukūrimo iliuzijos. Bet kartu tai ir filmas apie tapimą savimi – dar viena prancūziska brendimo (jausmų, politinio, estetinio) istorija, pasakojimas apie smalsų paauglį, kuris nori suprasti pasaulį. Didžioji Istorija žauriai el-

giasi su Žiliu, brėstančiu po sukiliu. Bet jis rado savo vietą pasaulyje. Tą vietą jam pasiūlė kinas.

Kam. Nostalgiskai besiilgintiems 7-ojo dešimtmecio idėjų ir savo jauystės detalių – drabužių, gestų, telefonų, šukuosenų. Olivier Assaya so gerbėjams, kurių turėjo padaugėti po priės kelerius metus festivalio paradyto penkių valandų režisierius „Šakalo“.

„**Po tamsos – šviesa**“ („Post Tenebras Lux“). Programa „Meistrai“

Apie ką. Apie jaunų viduriniosios klasės porą, kuri su dviumi vaikais ir šunimis gyvena kaime. Jি patiria mažesnes ir didesnes dramas, bandydama megzti ryšius su aplinkiniu pasauliu, susidurdama su savo pačių baimėmis ir niūriais geismais.

Kas. Carlosas Reygadas, kurio filmus nuosekliai rodo „Kino pavasaris“, tapo pripažintu Meksikos kino meistru. Už šį filmą pernai Kanuose jis buvo apdovanotas prizu už geriausią režisūrą.

Kodel. Šeimos kronika yra tik filmo iščities taškas, erdvė, kurioje režisierius dalijasi savo abejonėmis, baimėmis ir vilčimis, kad viską, ką jis turi, gali prarasti. Tai – labai asmeniškas filmas, galintis sukelti pasipričiinimą, bejagiškumą, susierzimą. Bet jam reikia atsiverti. Kartu tai neįprastos atmosferos kinas, besiremiantis tik jausmai, suteikiantis metafizinių reikšmių kasdienybei.

Kam. Carloso Reygadaso ir „lėtojo kino“ gerbėjams. Mégstantiems sudėtingus, vos išveriamus filmus. Kino snobams. Mokantiems mėgautis atmosferos kinu.

„**Seksas dėl miško**“ („Fuck For Forest“). Programa „Dokumentiniai filmai“

Apie ką. Apie Berlync įsikūrusią nevyriausybinių organizaciją – komuną „Fuck For Forest“, kuriančią pornografinius filmus. Kiekvienas norintis gali juose nusifilmuoti, žinodamas, kad taip parems kilnų tikslą – išgelbės žūti pasmerktus laukinius Amazonės miškus ir juose gyvenančius indėnus. Organizacija vienija antivartotojų nusiteikiusių žmones, kurie galėtų būti „gėlių vaikų“ hipiu idėjų tėšėjai. Arba jų karikatūra. Tačiau, nepaisant gerų norų, filmo herojams kartais sunku rasti bendrą kalbą su tais, kuriems jie norėtu padėti.

Kas. Režisierius Michalą Marczaką domino, „kodel žmonės visame pasaulyje filmuoja neprofesionaliuose pornografiniuose filmuose. Juk jie puikiai žino, kad filmai bus išplatinti interne, kur niekas niekad nedingst...“

Kodel. Futurologas Alvina Tofflelis teigė tris civilizacijos raidos bangas: valstietišką, pramoninę ir technologinę – tą, kurią dabar įžengiamo. Pasak jo, technologinę ir bus masinės visuomenės pabaiga. Filmas iš vidaus rodo paradoksalią situaciją, kai antivartotojų skrydžių gyvenimo būdo išpažintojai nori padaryti kažką gera pasauliui, bet nemoka arba negali suprasti tų, kuriems nori padėti. Jie pernelyg užsisisklendė savęje, savo idėjose ir išpročiuose.

Kam. Antiglobalistams. Idealistams. Vertinanties gerą dokumentinį kiną.

„**Sugar Man**“ („Searching for Sugar Man“). Programa „Muzikiniai filmai“

Apie ką. Švedų režisieriaus Maliko Bendjelloulo kupinas įtampos filmas rodo neįtikėtiną, bet tikrą Sixto Rodriguezo gyvenimo istoriją. Šiam dainininkui buvo žadama karjera kaip Bobui Dylanui. Bet apie jį niekas negirdėjo. Tik Pietų Afrikoje jis tapo legenda.

Kas. 7-ojo dešimtmecio pabaigąje viename Detroito barų du muzikos prodiuseriai išgirdo nežinomą dainininką ir iškart įžvelgė didžiulį jo talentą. Jie įrašė dainininko plokštélé, bet jis patyrė fiasko. Dainininkas netrukus dingo, sklidė gandai, kad jis nusiužudė. Po kelerių metų piratinės dainininko plokštélés pateko į aparthedo padalytą Pietų Afriką. Rodriguezas per keles dešimtmecius ten tapo populiarus už „Rolling Stones“ ir Elvisą Presley. Bet pats dainininkas apie tai taip ir nesužinojo. Du jo gerbėjai išsiaiškino, kas atsitiko iš tikrųjų. Ir tai daug neįtikiniamiau už vieną dainininko vardu siejamus mitus.

Kodel. Nes tai vienas daugiausiai dėmesio, įvairiausiu festivalių žiūrovų simpatijų prizų bei sužavėtų atsiliepimų pernai sulaukęs dokumentinis filmas.

Kam. Neįtikėtinų istorijų ir gero dokumentinio kino mėgėjams. Su-mišstantiems apie muzikos galią, jos žadinamą viltį ir įkvėpimą.

PARENGĖ Ž. P.

Parodos	Galerija „Vartai“	Kauno paveikslų galerija	„7MD“ rekomenduoja
VILNIUS	Vilniaus g. 39	K. Donelaičio g. 16	Dailė
Nacionalinė dailės galerija	Patricijos Jurkšaitytės paroda „Olandiškos istorijos“ nuo 12 d. – Ugniaus Gelgudos ir Neringos Černiauskaitės kūrinių „Wolfgang, is that you?“	Aleksandros Jacobovskytės fotografijų paroda „Vilniaus vaizdai“	Bažnytinio paveldo muziejuje (Šv. Mykolo g. 9, Vilnius), parodoje „Lukiškių Dievo Motina. Kad būtų atvilgytos sudiržusios širdys“ galite išsiktinti ir patirti, kad paveikslas turi savo gyvenimą, o stebuklai yra geriausiai dokumentuojamas „faktas“. Iki balandžio 30 d. galite pamatyti seniausią Lietuvos (XV a. pab. – XVI a. pr.) stebuklingą Dievo Motinos atvaizdą, jos transformaciją istoriją ir net prie paveikslų patirtų stebuklų knygą – „Mitos fontanas“ (1737 m.).
Vilniaus paveikslų galerija	Trakų g. 13	Žmuidzinavičiaus kūrinių ir rinkinių muziejus	
Didžioji g. 4	Roberto Strazdės pastelės	V. Putvinskio g. 64	
Chodkevičių rūmų klasicistinių interjerų Lietuvos dailė XVI–XIX a.	Pamėnkalnio galerija	Aušros Barzdakaitės-Vaitkūnienės paroda „4istorijos“	
Jurgio Baltrušaičio memorialiniai baldai	Marijos ir Jurgio Šlapelių muziejus	Keramikos muziejus	
Radvilių rūmai	Pilies g. 40	Rotušės a. 15	
Vilniaus g. 24	iki 17 d. – Vilniaus miesto moksleivių paroda „Medis“	Keramikos paroda „Pavasaris 2013“	
Tarptautinė paroda „Sidabro amžius. Rusų dailė Baltijos šalių kolekcijose. 1890–1930“	Galerija „Lietuvos aidas“	Galerija „Meno parkas“	
Lietuvos nacionalinis muziejus	Andriaus Kviliūno instalacija „Tylioji istorija“	Rotušės a. 27	
Naujasis arsenalas		Gretos Grendaitės, Tomo Vosyliaus paroda „Persirengimas“	
Arsenalo g. 1		„Kauno langas“	
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės istorija	Galerija „Katinėlis & gaidelis“	M. Valančiaus g. 5	
Lietuva carų valdžioje	www.katinelis-&-gaidelis.com	iki 12 d. – Sauliaus Treinio juvelyrika	
Lietuvos valstiečių buities kultūra	Dainiaus Liškevičiaus piešinių paroda „Pradžia“	Kauno fotografijos galerija	
Kryždirbystė	Šv. Jono gatvės galerija	Rotušės a. 1 / Vilniaus g. 2	
„Lietuvos diplomatinė tarnyba 1918–1940 m.“	Šv. Jono g. 11	iki 17 d. – Alvydo Lukio paroda „Žingsniai“	
Primityvios tapybos paroda	Paroda „Vilnius – vartai į Sūduvą 2013“	Galerija „Aukso pjūvis“	
Paroda „Lietuvių šventimo draugija „Rytas“		K. Donelaičio g. 62 / V. Putvinskio g. 53	
Kazio Varnelio namai-muziejus	Galerija „Arka“	Rimvydo Jankausko-Kampo ir Rolando Karaliaus tapyba	
Didžioji g. 26	Aušros Vartų g. 7	Rūtos Indriūnaitės porceliano objekty paroda „Selekcija“	
K. Varnelio kūrybos ir kolekcijos eksposicija	iki 9 d. – paroda „Stopkadras 2013“	iki 15 d. – Živilės Navikaitės stiklo papuošalų paroda „Angelų medžioklė“	
Lankymas antradienj-šeštadienj iš anksto susitarus tel. 279 16 44	Galerija AV17	KLAIPĖDA	
Bažnytinio paveldo muziejus	Aušros Vartų g. 17	Lietuvos dailės muziejaus Prano Domšaičio galerija	
Šv. Mykolo g. 9	VDA Telšių fakulteto Metalo plastikos katedros dėstytojų bei studentų paroda „Step by step“	Liepų g. 33	
Bažnytinio paveldo muziejaus eksposicija	Vilniaus rotušė	Prano Domšaičio tapybos, dailininko marijanisto Česlovo Janušo (1907–1993, JAV) kūrinių „Prie Baltijos ir prie Atlanto“ eksposicijos, Vytauto Kašubos kūrybos eksposicija „Žmogaus misterija“	
Paroda „Relikvijos ir relikviai“	Galerija „Meno niša“	Laimos Gedvilaitės-Sakalauskienės grafikos darbų paroda „Kasdienybės valandos“	
Paroda „Lukiškių Dievo Motina. Kad būtų atvilgytos sudiržusios širdys“	J. Basanavičiaus g. 1/13	Klaipėdos galerija	
Šiuolaikinio meno centras	iki 15 d. – Linos Zavadskės ir Marius Zavadskio paroda „Vaisiai ir daržovės“	Daržų g. 10 / Bažnyčių g. 4	
Vokiečių g. 2	Galerija AV17	Evaldo Bernoto piešinių bei metalo plastikos paroda „Kalbantys daiktai“	
iki 13 d. – Donato Jankausko skulptūrinė instalacija „Sekmadienis“	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija	ŠIAULIAI	
iki 17 d. – Annos Jermolaewos ir Audronės Vaupšienės paroda „Lyg ir gržimasis namo“	Vilniaus g. 39/6	„Laipų galerija“	
Lietuvos šiuolaikinio meno paroda „Didesnis dalis“	Paroda „Vilnius – vartai į Sūduvą 2013“	Žemaitės g. 83	
Galerija „Kairė-dešinė“		nuo 8 d. – paroda „Sovietinių lagerių kalinės Jadvygos Bieliauskienės kūryba“	
Latako g. 3	Galerija „Kunstamera“	iki 14 d. – Mindaugo Šnipo kūrybos darbų paroda „Niekis“	
iki 9 d. – Rimanto Sakalausko paroda „Piešiniai, keramika ir kitai dalykai“	Ligoninės g. 4	Dailės galerija	
Meno projektų erdvė „Malonioji 6“	Sergejaus Gračiovo paroda „Kelionės ir uostai“	Vilniaus g. 245	
Malonioji g. 6	Vilniaus vaikų ir jaunimo meno galerija	iki 11 d. – Xavier Gregoire (Paryžius, Prancūzija) grafikos kūrinių paroda	
iki 16 d. – Raulio Kellerio „Užrašai“	Vilniaus g. 39/6	Ignas Kašinsko fotoparoda „Triangle“	
VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS GALERIJOS	Paroda „Vilnius – vartai į Sūduvą 2013“	iki 9 d. – Vytenio Rimkaus satyriinių sienu laikraščių paroda „Sienlaikraščių epocha“	
Parodų salės „Titanikas“		Stanislovo Žvirgždo fotoparoda „Lietuviški peizažai“	
Maironio g. 3	Senamiesčio menininkų galerija-dirbtuvė	Spektakliai	
Paroda „Postidėja. Atstatomėjcių darbai“	Totorių g. 22–4	VILNIUS	
(Jurga Barilaitė, Eglė Ridikaitytė, Giedrė Lilienė, Laura Garbštienė, Paulina Eglė Pukytė, „Cooltūristės“, Eglė Gineitytė, Aistė Kisarauskaitė, Laisvėdė Šalčiūtė, Beatričė Vanagaitė, Laura Zala, Marta Vosylėtė, Karla Gruodis, Shaltmira)	Susannos de Vita (Italija) ir Siri Kollanndsrud (Danija) paroda	Nacionalinis operos ir baletų teatras	
Galerija „Akademija“	Užsienio reikalų ministerija	W. Shakespeare'o „VASARVIDŽIO NAKTIES SAPNAS“	
Pilies g. 44/2	J. Tumo-Vaižganto g. 2	Rež. – O. Koršunovas	
iki 16 d. – Prano Griušio tapybos parodos „Mano naujoių mūza“	Nijolės Šaltenytės grafika	14 d. 19 val. Ūkio banko teatro arenoje – „MIRANDA“	
Tekstilės galerija „Artifex“	Marijos Teresės Rožanskaitės tapyba	(pagal W. Shakespeare'ą).	
Gaono g. 1	Galerija „Akademija“	Rež. – O. Koršunovas	
iki 9 d. – VDA Tekstilės katedros trečio kurso studenčių paroda „Atvira“ (Mariana Fediuk, Toma Kisieliūtė, Justė Krupavičiūtė, Ieva Baltrėnaitė, Emilė Sidaravičiūtė)	Pakeista ir atnaujinta XVI–XVIII a. Italijos dailės eksposicija	Valstybinis jaunimo teatras	
A. ir A. Tamošaičių galerija „Židinys“	Kazimiero Žoromskio paroda „Spalvos virpéjimas“	8 d. 18 val. – I. Menchellio „KAPINIŲ KLUBAS“	
Dominikonų g. 15	nuo 8 d. – Jono Rimšos paroda „Bronziniai žmonės. Atskleidęs indėnų dvaisą“	Rež. – A. Latėnas	
Dailininkų Tamošaičių kūryba XIX–XX a. pirmos pusės liaudies meno rinkiniai		9 d. 12 val. – J. Kelero, A. Jalianiauskas „PAIKA PEYTÉ“	
		Rež. – A. Vidžiūnas	
		9 d. 18 val. – A. Juozaičio „ŠIRDIS VILNIUIJE“	
		Režisieriai – J. Vaitkus, A. Vidžiūnas	
		10 d. 12 val. – V. V. Landsbergio „ARKLIO DOMINYKO MEILĖ“	
		Rež. – A. Vidžiūnas (Salė 99)	
		10 d. 18 val. – „KETURIAIS VĖJAIS“	
		(pagal K. Binkio ir keturvėjininkų kūrybą).	
		Rež. – T. Jašinskas (Salė 99)	
		12 d. 18.30–A. Schnitzlerio „10 DIALOGŲ APIE MEILE“	
		Rež. – Y. Ross	
		14 d. 18 val. – D. Wassermano „SKRYDIS	
		„Atviras ratas“	

10 d. 16 val. <i>Juodojoje salėje</i> – PREMJERA! „TÉCIO PASAKA“. Rež. – A. Kirvela ir J. Tertelis (teatro laboratorija „Atviras ratas“) ir kūrybinė studija)	KLAIPÉDA Klaipédos valstybinis muzikinis teatras 8 d. 18.30 – PREMJERA! „MOTERŲ DAINOS“ 9 d. 18.30 – G. Puccini „SESUO ANDŽELIKA“, „DŽANIS SKIKIS“ 10 d. 13 val. – A. Kučinsko „BULVINĖ PASAKA“	ras. Dir. – R. Šumila. Programoje A. Vivaldi koncertų ciklas „Metų laikai“ 14, 15 d. 19 val. – „Visi S. Rachmaninovo koncertai fortepijonui I“. A. Palei (fortepijonas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestras. Dir. – G. Rinkevičius
10 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „LIETAUŠ ŽEMĖ“. Rež. – A. Giniotis (teatro laboratorija „Atviras ratas“)	ŠIAULIAI Šiaulių dramos teatras 8 d. 18 val. – Y. Reza „SKERDYNIŲ DIEVAS“. Rež. – A. Lebeliūnas 9 d. 18 val. – C. Churchillio „TOP GIRLS (NEPRILYGSTAMOSIOS)“. Rež. – G. Padegimas (Klaipédos dramos teatras) 10 d. 12 val. – PREMJERA! „MIKÉ“. Rež. – A. Pociūnas 13 d. 16 val. – V. Veršulio „UŽ DURŪ“. Rež. – I. Jarkova	Lietuvos muzikų rėmimo fondas 10 d. 14 val. <i>Vilniaus arkikatedroje bazilikijoje</i> – Šiaulių berniukų ir jaunuolių choras „Dagilišis“ (choro vad. – R. Adomaitis), B. Vasiliauskas (vargonai)
13 d. 17 val. <i>Studioje II</i> – „LIETUVA BRANGI!“. Choreogr. ir atlikėja – A. Vilkaitytė (Menų spaustuvės jaunimų scenos menininkų programa „Atvira erdvė“)	ŠV. KOTRYNOS BAŽNYČIA 8 d. 19 val. – „Eriko Westbergo kūrybinė laboratorija – baigiamasis koncertas“. Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“ (meno vad. ir vyr. dir. – V. Augustinas), I. Jurgelevičiūtė (vokalas), N. Petročenko (mecosopranas), R. Chačaturban (fortepijonas). Dirigentai E. Westbergas (Švedija) ir dalyviai 12 d. 19 val. – S. Stonytė (sopranas), V. Gerasimovas (sopratinas), J. Karnavičius (fortepijonas)	Šv. Kotrynos bažnyčia 8 d. 19 val. – „Eriko Westbergo kūrybinė laboratorija – baigiamasis koncertas“. Vilniaus miesto savivaldybės choras „Jauna muzika“ (meno vad. ir vyr. dir. – V. Augustinas), I. Jurgelevičiūtė (vokalas), N. Petročenko (mecosopranas), R. Chačaturban (fortepijonas). Dirigentai E. Westbergas (Švedija) ir dalyviai 12 d. 19 val. – S. Stonytė (sopranas), V. Gerasimovas (sopratinas), J. Karnavičius (fortepijonas)
13 d. 19 val. <i>Juodojoje salėje</i> – „MANO VARDAS ČARLIS“. Rež. – T. Stima („Stop! Idea“)	PANEVĖŽYS Juozo Miltinio dramos teatras 8 d. 18 val. – M. Zalytės „VISI ŽMONĖS KATINAI“. Rež. – A. Kéleris 10 d. 17 val. – PREMJERA! „SVEIKI, ŽMONĖS“. Rež. ir insc. aut. – V. Čigogidzė (Gruzija) 12, 14 d. 18 val. – „KULKOS VIRŠ BRODVÉJAUS“ (pagal P. Rozenfeldo-Olevo pjesę). Rež. – D. Kazlauskas	PANEVĖŽYS Juozo Miltinio dramos teatras 8 d. 18 val. – M. Zalytės „VISI ŽMONĖS KATINAI“. Rež. – A. Kéleris 10 d. 17 val. – PREMJERA! „SVEIKI, ŽMONĖS“. Rež. ir insc. aut. – V. Čigogidzė (Gruzija) 12, 14 d. 18 val. – „KULKOS VIRŠ BRODVÉJAUS“ (pagal P. Rozenfeldo-Olevo pjesę). Rež. – D. Kazlauskas
Koncertai	KAUNAS Valstybinė filharmonija 9 d. 19 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – Lietuvos nacionalinis simfoninis orkestras. Solistė N. Trull (fortepijonas, Rusija). Dir. – R. Šervenikas. Programoje B. Britteno, P. Hindemitho kūriniai	Koncertai KAUNAS Valstybinė filharmonija 8 d. 18 val. – muzikinis projektas „Baroque Contempo“. Atlieka pianistas V. Smolskas ir dainininkės K. Glinskaitė (sopranas) bei S. Pankūnaitė (džiazo vokalas)
Kauno muzikinis teatras	VILNIUS Raštojų klubas 14 d. 17.30 – albumo „Nijolė Dirvianskytė“ pristatymas. Dalyvauja N. Dirvianskytė, Lietuvos tautodailininkų sąjungos pirmmininkė J. Rudzinskė, menotyrininkė N. Tumienė, dailininkas R. Bičiūnas ir kt.	VILNIUS Raštojų klubas 14 d. 17.30 – albumo „Nijolė Dirvianskytė“ pristatymas. Dalyvauja N. Dirvianskytė, Lietuvos tautodailininkų sąjungos pirmmininkė J. Rudzinskė, menotyrininkė N. Tumienė, dailininkas R. Bičiūnas ir kt.
Kauno kamerinis teatras	Nacionalinė dailės galerija Architektūros [pokalbių] fondo ciklas „Disidentiškumas architektūroje“ 8 d. 20 val. – B. Bogdanovičiaus paskaita „Architektūrinė praktika besikeičiančiant politiniams režimams Jugoslavijoje“. Dalyvauja architektė ir teoretikė G. Fontana-Giusti (Londonas), meno istorikas ir kuratorius I. Ristic (Vienna, Belgradas). Moderatorė architektė ir teoretikė I. Weizman (Londonas)	Nacionalinė dailės galerija Architektūros [pokalbių] fondo ciklas „Disidentiškumas architektūroje“ 8 d. 20 val. – B. Bogdanovičiaus paskaita „Architektūrinė praktika besikeičiančiant politiniams režimams Jugoslavijoje“. Dalyvauja architektė ir teoretikė G. Fontana-Giusti (Londonas), meno istorikas ir kuratorius I. Ristic (Vienna, Belgradas). Moderatorė architektė ir teoretikė I. Weizman (Londonas)
Kauno lėlių teatras	17 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – koncertas visai šeimai „Kino filmų muzika“. Dalyvauja Lietuvos kariuomenės orkestras (vyr. dirigentas kapitonas E. Ališauskas), V. Labučio džiazo kvartetas, Vilniaus B. Dvariono dešimtmėtės muzikos mokyklos jaunieji solistai, aktorius V. Petkevičius. Dir. – E. Ališauskas	17 d. 12 val. <i>Vilniuje, Filharmonijos Didžiojoje salėje</i> , – koncertas visai šeimai „Kino filmų muzika“. Dalyvauja Lietuvos kariuomenės orkestras (vyr. dirigentas kapitonas E. Ališauskas), V. Labučio džiazo kvartetas, Vilniaus B. Dvariono dešimtmėtės muzikos mokyklos jaunieji solistai, aktorius V. Petkevičius. Dir. – E. Ališauskas
Šokio teatras „Aura“	17 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – IV J. S. Bacho muzikos festivalis. „Prancūžiškos siuities ir kantatos – II“. Ansamblis „Musica humana“. Solistės R. Vaicekauskaitė (sopranas), U. Čaplakaitė (fleita). Dir. – A. Vizgirda. Programoje J.S. Bacho kūriniai	17 d. 16 val. <i>Taikomosios dailės muziejuje</i> – IV J. S. Bacho muzikos festivalis. „Prancūžiškos siuities ir kantatos – II“. Ansamblis „Musica humana“. Solistės R. Vaicekauskaitė (sopranas), U. Čaplakaitė (fleita). Dir. – A. Vizgirda. Programoje J.S. Bacho kūriniai
Kongresų rūmai	VILNIUS 9 d. 12 val. – koncertas „Vėjo laiškai“. Dalyvauja Vilniaus teatro „Lélė“ aktoriai. N. Indriūnaitės eilės, S. Rinkevičiūtė (sopranas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestr	Kongresų rūmai 9 d. 12 val. – koncertas „Vėjo laiškai“. Dalyvauja Vilniaus teatro „Lélė“ aktoriai. N. Indriūnaitės eilės, S. Rinkevičiūtė (sopranas), Lietuvos valstybinis simfoninis orkestr

Bibliografinės žinios

MENAS

Virginija Idzelytė : scenografija : [albums / tekstu autorė Audronė Girdžiauskaitė ; vertėja Irena Jomantienė]. – Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla, [2012] ([Vilnius] : BALTO). – 147, [9] p. : iliustr. – Virš. antr. ir aut. nenurodyti. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-447-047-9 : [30 Lt]

Kuršių nerijos burvalčių vėtrungės / Eleonora Regina Jonušienė, Romaldas Adomavičius, Anja Peleikis, Raimonda Ravaitytė-Meyer ; [ilustracijas parengė ir komentarus joms parašė Kęstutis Demereckas]. – Klaipėda : Libra Memelensis, 2012 ([Kaunas] : Spindulio sp.). – 110, [2] p. : iliustr. – Virš. aut. nenurodyti. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-8094-01-5 (jr.)

Lietuvos dailės muziejaus metraštis / redakcinė kolegija: Romualdas Budrys (pirmininkas) ... [et al.]. – Vilnius : Lietuvos dailės muziejus, 2012. – ISSN 1648-6706

[T.] 15 (2011) / sudarė Danutė Mukienė. – 2012 (Vilnius : Petro ofsetas). – 383, [2] p. : iliustr., portr. – Santr. angl. – Tiražas 300 egz.

Vygantas Paukštė : [tabybos albumas / sudarytoja Milda Žvirblytė ; vertėja Irena Jomantienė]. – Vilnius : Artseria, [2012] (Vilnius : BALTO print). – 96 p. : iliustr. – (Šiuolaikiniai lietuvių dailininkai = Contemporary Lithuanian artists). – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas 700 egz. – ISBN 978-9986-716-86-0 : [15 Lt]

Porcelianas Lietuvoje / Aldona Keturakienė. – Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2013 (Vilnius : BALTO). – 223, [1] p. : iliustr., portr. – Santr. angl. – Tiražas 500 egz. – ISBN 978-609-447-067-7 : [30 Lt]

Pro A. A. prizmę / su Alfonsu Andriuškevičiumi kalbasi Jolanta Marciauskytė-Jurašienė. – [Vilnius] : Modernaus meno centras, 2013 (Vilnius : BALTO print). – 334, [2] p. : iliustr., faks. – Santr. angl. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-95406-6-5 : [30 Lt]

Talentingieji viešintšikiai : gyvenimais ir kūryba / Tautvilis Uža. – Panevėžys : [Panevėžio spaustuvė], 2012 (Vilnius : Spauda). – 319, [1] p. : iliustr., portr. – Tiražas 600 egz. – ISBN 978-609-8072-07-5 (jr.)

Arūnas Vaitkūnas : tavyba / Raminta Jurėnaitė ; [vertėjas Jurij Dobriakov]. – [Vilnius] : Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2012. – 262, [1] p. : iliustr. – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas [500] egz. – ISBN 978-609-447-052-3 (jr.) : [28 Lt 45 ct]

Eglė Vertelkaitė : [grafikos albumas / sudarytojas Eglė Vertelkaitė, Ramunė Januševičiūtė ; vertėja Irena Jomantienė]. – Vilnius : Artseria, [2012] (Vilnius : BALTO print). – 98 p. : iliustr. – (Šiuolaikiniai lietuvių dailininkai = Contemporary Lithuanian artists). – Gretut. tekstas liet., angl. – Tiražas 700 egz. – ISBN 978-9986-716-88-4 : [15 Lt]

Vilnius, 1900–2013 : a guide to the city's architecture / [Marija Drėmaitė, Tomas Grunkis, Rūta Leitanaitė ... [et al.] ; editors Julija Reklaitė, Rūta Leitanaitė ; translators Gabriele Gailiūtė, Rūta Leitanaitė] ; Architektūros fondas. – Vilnius : Actus musicus, [2013] (Vilnius : BALTO print). – 303, [1] p. : iliustr., žml. – Aut. nurodyti antr. lapo kt. pusėje. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-95484-0-1 (jr.)

Alfonsas Vilpišauskas : [tabybos albumas / sudarytojai Alfonsas Vilpišauskas, Danutė Zovienė ; teksto autore Rasa Andriušytė-Zukienė]. – Vilnius : Artseria, [2012] (Kaunas : Spaudos praktika). – 151, [1] p. : iliustr. – (Lietuvos dailė = Lithuania art : XX-XXI a. sandūra). – Dalis gretut. teksto liet., angl. – Tiražas 700 egz. – ISBN 978-9986-716-87-7 (jr.) : [40 Lt]

Vizualoji kultūra: problemos ir interpretacijos = Visual culture: problems and interpretations : [straipsnių rinkinys / sudarytoja Monika Saukaitė]. – Vilnius : Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2012. – 246, [1] p. : iliustr. – (Acta Academiae Artium Vilnensis / redaktorių kolegija: pirmininkas Adomas Butrimas ... [et al.], ISSN 1392-0316 ; 64). – Str. liet., angl. – Santr. liet., angl. – Tiražas [300] egz. – ISBN 978-609-447-049-3 : [20 Lt]

Jeronimas Žitkevičius: dirigentas ir muzikos pedagogas : straipsnių rinkinys / Lietuvos edukologijos universitetas. Ugdymo mokslo fakultetas. Muzikos katedra ; sudarė Daiva Žitkevičienė. – Vilnius : Edukologija, 2012 (Vilnius : Edukologija). – 125, [1] p. : iliustr., faks. – portr. – Tiražas 150 egz. – ISBN 978-9955-20-792-4 : [20 Lt 80 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA. LITERATŪROS MOKSLAS

Agnės Grėj : romanai / Anne Brontë ; iš anglų kalbos vertė Kristina Miliūnienė. – Patais. leid. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – 203, [3] p. – Tiražas 800 egz. – ISBN 978-9955-38-981-1 (jr.) : [16 Lt 24 ct]

Atsigerk iš versmės : Jurbarko literatų klubo „Švieselė“ almanachas / [redagavo Onutė Čirvinskienė]. – Šakiai : Medvetas, 2012. – ISSN 2029-266X

[2011/12]. – 2012 (Jurbarkas : Medvetas). – 82, [1] p. – Tiražas 100 egz.

Ramybės pilnatys : poezija / Balys Jakubauskas ; [dailininkė Olga Mazniovė]. – Vilnius : [B. Jakubauskas], 2012 (Drūkšinai (Visagino sav.) : Visagino poligrafija). – 199, [5] p. : iliustr. – Tiražas 100 egz. – ISBN 978-609-408-358-7

Trobėlė : mintys kiekvienai dienai / Wm. Paul Young ; [vertė Birutė Sabonienė ir Liudvikas Gadeikis]. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Kaunas : Spindulio sp.). – [384] p. : iliustr. – Tiražas 2000 egz. – ISBN 978-609-01-0865-9 (jr.) : [19 Lt 77 ct]

GROŽINĖ LITERATŪRA VAIKAMS

Delirium : meilės karštinių : [romanas] / Lauren Oliver ; iš anglų kalbos vertė Zita Marienė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Spauda). – 380, [3] p. – Tiražas 1000 egz. – ISBN 978-609-01-0567-2 (jr.) : [28 Lt 19 ct]

Slaptasis ratas : [romanas] / L.J. Smith ; iš anglų kalbos vertė Vilija Vitkūnienė. – Vilnius : Alma littera, 2013 (Vilnius : Spauda). – 245, [1] p. – Tiražas 1500 egz. – ISBN 978-609-01-0843-7 : [21 Lt 19 ct]

PARENGĖ ALDONA BARODICAITĖ. REDAGAVO GRAŽINA KUBILIENĖ.
LIETUVOS NAC. M. MAŽYVO B-KA. BIBLIOGRAFIJOS IR KNYGOTYROS CENTRAS

„Hičokas“

Savaitės filmai**Hičokas *****

Biografiniai filmai dygsta kaip grybai po lietaus. Naujas Sachos Gervasi filmas – apie didžių siaubo kino meistrą, tiksliau, apie vieną svarbiausių jo karjeros lūžių, kai pripažinimo viršūnė pasiekės režisierius ēmési visų akimis labai abejotino projekto. Tai buvo siaubo kino savoką pakėtęs „Psychopatas“ – mažo biudžeto, nespalvotas filmas apie serijinių žudikų. Tačiau Gervasi tai tik pretekstas papasakoti apie šeimyninį Hitchcocko gyvenimą ir jo meilę žmonai Almai. Pastarąjį iktinijusi Helen Mirren puikiai suvaidino genijaus žmoną. Anthony Hopkinsas šalia jos, nepaisant visų apkūnumų imituojančių „pastorinių“ ir „firminės“ mimikos, atrodo klai-kiai. Taip pat vaidina Scarlett Johansson, Toni Colette, Jessica Biel, James D'Arcy (D. Britanija, JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

Ištrūkės Džango ****

Ekscentriškas „galvų medžiotojas“ Šulcas (Christoph Waltz) gaudo laukinių Vakarų nusikaltelių. Darbelis ne iš lengvųjų, todėl be gero pagalbino neapsieisi. Bet kaip rasti tokį, kuris būtų ir patikimas, ir nelabai brangus? Juodaodis vergas Džango (Jamie Foxx) – puikus kandidatas. Juolab kad jis turi ir savo motyvų – nori išgelbėti vergijoje likusių žmonų Brumhildą (Kerry Washington) ir atkerštyti plantatoriu (Leonardo DiCaprio). Naujas Quentin Tarantino filmas – fantazija spagečių vesternu ir 5-ojo dešimtmecio Holivudo filmu apie JAV Pietus tema. Kraujas liejasi gausiai, kitų tarantiniškių triukų taip pat nepristigis (JAV, 2012). (Vilnius)

Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti ***

Ar jau pasiilgote Bruce'o Williso, vaidinančio kietą vyruką? Džonas Makleinas atvyksta į Maskvą, kad išvaduotų iš kalėjimo savo nenuspėjamą sūnų – obuolys nuo obels netoli nurieda. Bet šaltas Džono protas ir geležiniai raumenys ima grimzti Rusijos tikrovės voratinkliuose. Abiem vyrams prireiks sujungti pastangas – vėl išgelbėti ne tik pasaulį, bet ir pačius save (rež. John Moore, JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas, Klaipėda)

Linkolnas ***

Naujausias Steveno Spielbergo filmas atkuria kelis paskutinius audringus šešioliktojo JAV prezidento Abrahamo Lincolno gyvenimo mēnesius. Vyksta pilicinės karas, bet prezidentas sutelkia visas jėgas, kad išspręsti konfliktą, suvienuyt šali ir panaikintų vergiją. Išskirtiniu moraliniu ryžtu ir didžiule drasa apdovanotas žmogus priims sprendimus, kurie nulems ateities kartų likimus. Pagrindinį vaidmenį sukūrė Danielis Day-Lewisas (JAV, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Medžioklė ***

Filmas apie masinę psichožę, kurią sukelė įtarimai pedofilija. ...Po sudėtingų skrybų keturiadesimtmetis Lukas stengiasi atkurti santykius su paaugliu sūnumi. Bet jam kažkas trukdo. Iš pradžių atrodo, kad tai ne-riekšminga smulkmena. Kažkieno pastaba. Menkas melas. Bet Kalėdų išvakarese miestelio gyventojus apima kolektivinė isterija. Lukas yra pri-verstas kovoti už savo garbę ir gyvenimą. Lukų Thomo Vinterbergo filme suvaidinęs danų aktorius Madsas Mikkelsenas Kanuose apdovanotas už geriausią vyro vaidmenį (Danija, 2012). (Vilnius, Kaunas)

Šalutinis poveikis ***

Vasarį Tarptautinio Berlyno kino festivalio konkurse rodyta filmų režisierius Stevenas Soderberghas pristato kaip paskutinį savo kino kūrinį. Tai – hičokkiško trilerio tradiciją teisiantis pasakojimas apie ambingą psychiatriją Džonataną Benksą (Jude Law), susidomėjusį keistu Emīlės Teilor atveju. Rooney Mara („Mergina su drakono tatuirute“) vaidinama nervinga jauna moteris kaltinama nužudžiusi iš kalėjimo grįžusį savo vyra. Ji teisinas, kad tai vartotų psichotropinių vaistų poveikio rezultatas. Benksas ieško tiesos, kuri, pasirodo, ne tokia paprasta... Soderberghas meistriškai pasinaudojo žanro konvencija – šikart psichologinio trilerio, kad ir naujamame filme meistriškai diagnozuotų savo amžininkų ir visuomenės būseną bei problemas. Taip pat vaidina Catherine Zeta-Jones, Channingas Tatumas (JAV, 2013). (Vilnius, Kaunas)

***** – šedevras, **** – pasižiūrėti būtina, *** – geras filmas, ** – būna ir geriau, ** – jei turite daug laiko, * – nickalas

Redaktorė – Monika Krikštopaitytė

Atsakingoji sekretorė – Rūta Jakimavičienė

Kinas – Živilė Pipinytė | Teatras, šokis – Milda Brukštutė

Muzika – Laimutė Ligeikaitė | Stilius – Rita Markulienė

Dizainas – Jokūbas Jacovskis | Maketas – Vanda Čemerkaite

Kino repertuaras**VILNIUS****Forum Cinemas Vingis**

8 d. – Ozas: didingas ir galintas (3D, JAV) – 11.10, 14.10, 17; 9–13 d. – 11.10, 14.10, 17.30, 21.20
8, 12, 13 d. – Ozas: didingas ir galintas (JAV) – 15.30; 9–11 d. – 12.30, 15.30; 14 d. – 11, 13.40, 16.20, 19 val.
8–13 d. – Diatlovo perėja: dingusi ekspedicija (D. Britanija) – 12.30, 14.45, 17, 19.30, 22 val.
8–13 d. – Gimtadienis (JAV) – 13.20, 16, 18.30, 21.10
8 d. – A. Bocelli koncertas. Love in Portofino HD – 20 val.
10 d. – Paščę pirmieji metai (D. Britanija) – 18.10
14–28 d. – „Kino pavasaris 2013“ (žiūrėkite repertuarą www.kinopavasaris.lt)

8–13 d. – Ką išdarinėja vyrai (Rusija) – 12, 14.15, 16.45, 19.15, 21.45; 14 d. – 17.45
8, 12, 13 d. – Šalutinis poveikis (JAV) – 13.40, 16.20, 19, 21.40; 9–11 d. – 11.20, 13.40, 16.20, 19, 21.40; 14 d. – 21.45

8, 12, 13 d. – Linkolnas (JAV) – 14.40, 17.50, 21 val.; 9–11 d. – 11.40, 14.40, 17.50, 21 val.; 14 d. – 20.15

8–13 d. – Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 11.20, 16.20, 18.15, 20.50; 14 d. – 15 val.

Argo (JAV) – 13.40, 18.45, 21.30

Žuvuikas Nemo (3D, JAV) – 11, 15.40

8, 9, 11–13 d. – Saugus prieglobstis (JAV) – 18.10, 20.40; 10 d. – 20.40

8–13 d. – Sniego karalienė (Rusija) – 11.40

8–14 d. – Sniego karalienė (3D, Rusija) – 14 val.

8, 9, 11 d. – Mama (JAV) – 14.30, 16.45, 19,

21.15; 10, 12, 13 d. – 14.30, 16.45, 21.15

12–14 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 14.10;

9–11 d. – 11.45, 14.10; 14 d. – 12 val.

8–13 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 19.15, 21.30

9–11 d. – Legendos susivienija (JAV) – 12 val.

9–13 d. – Ana Karenina (D. Britanija) – 16.30

Forum Cinemas Akropolis

8–14 d. – Ozas: didingas ir galintas (3D, JAV) – 10.15, 13.45, 17, 20.15

8 d. – Gimtadienis (JAV) – 15.30, 19.30, 21.20;

9–14 d. – 15.30, 18, 19.30, 20.30

8–14 d. – Hičokas (D. Britanija, JAV) – 12.30, 15.45, 18.30, 21 val.

14–28 d. – „Kino pavasaris 2013“ (žiūrėkite repertuarą www.kinopavasaris.lt)

8 d. – A. Bocelli koncertas. Love in Portofino HD – 20 val.

8–14 d. – Ką išdarinėja vyrai (Rusija) – 12.45,

15.15, 17.45, 21.45; 14 d. – 17.45

8, 12, 13 d. – Šalutinis poveikis (JAV) – 14.30, 16.45, 19.15, 21.45; 14 d. – 17.45

8, 12, 13 d. – Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 11.20, 16.20, 18.15, 20.50; 14 d. – 15 val.

8–13 d. – Sniego karalienė (Rusija) – 11.40

8–14 d. – Sniego karalienė (3D, Rusija) – 14 val.

8, 9, 11 d. – Mama (JAV) – 14.30, 16.45, 19,

21.15; 10, 12, 13 d. – 14.30, 16.45, 21.15

12–14 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 14.10;

9–11 d. – 11.45, 14.10; 14 d. – 12 val.

8–13 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 19.15, 21.30

9–11 d. – Legendos susivienija (JAV) – 12 val.

9–13 d. – Ana Karenina (D. Britanija) – 16.30

Forum Cinemas

8–14 d. – Ozas: didingas ir galintas (3D, JAV) – 10.45, 13.45, 17.15, 20.45; Gimtadienis (JAV) – 11, 13.30, 16, 18.30, 21 val.

8 d. – A. Bocelli koncertas. Love in Portofino HD – 19 val.

9 d. – Paščę pirmieji metai (D. Britanija) – 18 val.

8–14 d. – Valentinas vienas (rež. D. Ulvydas) – 11.30, 14, 16.15, 18.45, 21.15; Ką išdarinėja vyrai (Rusija) – 12.45, 15, 17.20,

19.30, 21.45

8, 10–14 d. – Mama (JAV) – 13.15, 15.45,

18, 20.30; 9 d. – 13.15, 15.45, 20.30

8–14 d. – Žuvuikas Nemo (3D, JAV) – 10.30

Sniego karalienė (3D, Rusija) – 14.45

(lietuvių k.); 12.45 (rusų k.); Sniego karalienė (Rusija) – 17 val.

9–14 d. – Saugus prieglobstis (JAV) – 19 val.

9–11 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 10.15

8–14 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 21.45

9–14 d. – Legendos susivienija (JAV) – 12 val.

9–11 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 10.15

8–14 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 21.45

9–14 d. – Žuvuikas Nemo (3D, JAV) – 10.30

Sniego karalienė (3D, Rusija) – 14.45

(lietuvių k.); 12.45 (rusų k.); Sniego karalienė (Rusija) – 17 val.

9–14 d. – Saugus prieglobstis (JAV) – 19 val.

9–11 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 10.15

8–14 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 21.45

9–14 d. – Žuvuikas Nemo (3D, JAV) – 10.30

Sniego karalienė (3D, Rusija) – 14.45

(lietuvių k.); 12.45 (rusų k.); Sniego karalienė (Rusija) – 17 val.

9–14 d. – Saugus prieglobstis (JAV) – 19 val.

9–11 d. – Ralfas Griovėjas (JAV) – 10.15

8–14 d. – Ketas riešutėlis. Puiki diena mirti (JAV) – 21.45

9–14 d. – Žuvuikas Nemo (3D, JAV) – 10.30

Sniego karalienė (3D, Rusija) – 14.45

(lietuvių k.); 12.45 (rusų k.); Sniego karalienė (Rusija) – 17 val.